

december 2020

” Jeg havde en oplevelse af, at når folk kommunikerede med mig, så var det kun fem procent, de talte med, mens de resterende 95 procent var rygende angst og vanvittig.

Peter Øvig, prisbelønnet forfatter

SUF**MAGASINET****TEMA**

FÆLLESSKAB

12

” Jeg føler, at jeg her får den familie, som jeg ikke ellers har haft. Fællesskabet fylder det hul ud for mig, hvor andre unge har deres familier, som de bliver inviteret til at komme hjem og spise hos og være sammen med. Det giver mig et afsæt til verdenen udenfor.

Josephine

Redaktion: Michael Hansen (ansvarshavende), Peter Borberg, Thorsten Asbjørn og Margrethe Langer
Kontakt redaktionen: mla@suf.dk · **Tekst:** Peter Borberg, mag.art. & journalist (DJ), Thorsten Asbjørn, journalist (DJ) og Palle Konnerup · **Foto:** Emil Ryge Christoffersen m.fl. · **Layout:** KreativGrafisk
Oplag: 1700 · *Forsidefoto:* Simon Klein Knudsen.

6

Fællesskabet er fyldt med paradokser

56

Nu skal de sikre digital inklusion i Danmark

48

Tabuet om psykisk sygdom gør stadig ondt

10

"Vi har ikke været tilstrækkeligt opmærksomme på fællesskabsdelen"

20

Fællesskaber åbner for 'bedre begyndelser'

24

Den danske besyngelse af fællesskaber er fyldt med myter og romantik

28

Diskussionen om fællesskaber skrider på nuancer

44

De ruller ud med socialt samvær og god afstand

58

Bevidningsbøger skaber nyt narrativ for sårbare unge

34

Unge med autisme udfordres i nyt projekt på løbebanen

36

"Vi er en generation af unge, som tager udgangspunkt i os selv"

39

"Nu er min gråd en styrke"

40

Frivillighedsprojekt vinder på fællesskab

32

Mangelfuldt blik på autisme og fællesskab

LEDER

Vores faglige fundament hedder fællesskab

Af Michael Hansen, direktør, Den Sociale Udviklingsfond

Hvis der er noget, som har kendetegnet Den Sociale Udviklingsfond (SUF) gennem de snart 30 år, fonden har eksisteret, så er det vores dyrkelse af fællesskabet. Det gælder lokalt ude i vores 27 afdelinger, og det gælder i organisationen som helhed. Dyrkelsen af fællesskabet på et organisatorisk plan er vigtig af både sociale og faglige grunde. Helt overordnet handler det om, at vi i SUF tror på – nej, vi ved – at vi opnår de bedste resultater, når der på tværs af afdelinger, tilbud og målgrupper eksisterer en grundlæggende lyst til at ville hinanden.

I SUF har vi en række afdelinger – psykosociale tilbud, autismitilbud og socialøkonomiske virksomheder – som hver især sidder inde med en enorm specialiseret viden indenfor en given problemstilling. Men vores grundlæggende indstilling er netop, at det aldrig må blive ”hver især” eller ”sidder inde med.” Vi har brug for hinanden, fordi fællesskabet dybest set er det faglige fundament, vi udvikler os i.

I disse tider står vi midt i en langvarig pandemi, som gang på gang har sat en tyk streg under, hvor vigtigt det er, at der er diversitet og fleksibilitet i de tilbud, vi leverer. Unge, der i forvejen befinder sig i sårbare livspositioner, kæmper i tiltagende grad med følgetilstande som angst, depression osv., der er forårsaget af ikke mindst den uvished og manglende sociale kontakt, som corona har medført. Også her mærker vi betydningen af, at vores afdelinger kan læne sig ind i en organisation og ikke blot eksisterer som isolerede tilbud. Som en del af en større organisation kan de dele viden og hente sparring og måske endda etablere et nyt tilbud indenfor organisationens rammer.

Et stærkt lokalt og organisatorisk fællesskab kommer ikke af sig selv. Det kan kun lykkes, hvis man er bevidst om fællesskabets betydning og evner at dyrke det. Det har vi gjort gennem alle årene i SUF. Personaledage, workshops, efteruddannelse osv. bringer gang på gang medarbejderne sammen og sikrer en faglig og social samhørighed, uanset hvor i landet man træder ind ad døren i en vores afdelinger. Bevidstheden om fællesskabets faglige værdi nyder vi godt af i disse tider, hvor omstændighederne tvinger os til fysisk adskillelse og fragmenterede samarbejdsformer. Medarbejdere og afdelinger finder fortsat nye måder til at række ud mod hinanden, fordi det ligger så dybt indlejret i vores dna, at vejen til at kvalificere indsatserne går gennem inddragelsen af hinandens faglige perspektiver.

Samtidig skal det ikke være nogen hemmelighed, at vi også i SUF mærker effekten af, at de vanlige fællesskaber lige nu er opløst, og at vi ikke kan mødes som normalt. Den energi, som man får ud af at være en del af et fysisk fællesskab, er udfordret, og vi hungrer efter at kunne smile til hinanden uden mundbind og give hinanden hånden. Så meget desto vigtigere er det også, at vi husker på, hvad fællesskabet giver os, når vi forhåbentligt inden længe vender tilbage til mere normale tilstande. Det kan siges kort:

De bedste individuelle løsninger leverer vi i fællesskab.

Fællesskabet er fyldt med paradokser

– I et samfund, der fokuserer på selvrealisering og den enkeltes eget ansvar for at skabe det lykkelige liv, er vi kommet væk fra betydningen af det fælles og værdien af noget uden for os selv, siger Mette Thingstrup, erhvervspsykolog med speciale i fællesskaber

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

”Andre mennesker er den bedste modgift mod livets nedture.”

Ordene stammer fra den amerikanske professor i psykologi Christopher Person, og det er et citat, som erhvervspsykolog Mette Thingstrup gerne trækker frem, når hun skal understrege betydningen af fællesskaber:

– Studier dokumenterer, at det psykologisk set er sundt at være i fællesskaber, og det påvirker vores sundhed og levetid positivt, fastslår Mette Thingstrup, der har specialiseret sig i at skabe, lede og facilitere fællesskaber i blandt andet virksomheder, bofællesskaber og folkehuse.

Hun peger på, at en undersøgelse fra 2017 anslog, at ensomhed var lige så skadeligt som at ryge 15 cigaretter om dagen, mens en anden undersøgelse fra 2010 nåede frem til, at social integration som enkeltstående prædikator havde større betydning for menneskers levetid end rygning og alkohol. Og helt tilbage i 1887 slog sociologen Émile Durkheim fast, at tilhørsforholdet til en social gruppe reducerede risikoen for selvmord.

Det bæredygtige fællesskab

Fællesskabets betydning er med andre ord ikke noget nyt, og emner som ensomhed, mistro og stress har for længst indtaget samfundssagendaen. Fællesskab blev således fremhævet som en af hjørnestenene, da det politiske nedsatte stresspanel i 2019 kom med et bud på, hvad der skulle til for at knække stresskurven. Men ifølge Mette Thingstrup er der en skærende kontrast mellem de videnskabelige undersøgelser og politiske hensigtserklæringer samt samfundets generelle udvikling.

– Den samfundsmæssige tendens har i mange år fokuseret på selvrealisering, og der er blevet udgivet selvhjælpsbøger i hobevis, som fortæller os, at vi selv er herre over og ansvarlige for det gode liv. Men det er en opfattelse, der har ført os væk fra betydningen af det fælles og værdien af noget uden for os selv, siger Mette Thingstrup og tilføjer:

– Den individualisering og frigørelse, som har været fremtrædende op gennem 00'erne, har haft en slagside, som har udmøntet sig i stress, depression og ensomhed i ekspotentiel vækst. Flere end 210.000 danskere over 16 år føler sig ofte ensomme

Pressefoto, udlånt af Mette Thingstrup

” Studier dokumenterer, at det psykologisk set er sundt at være i fællesskaber, og det påvirker vores sundhed og levetid positivt.

Mette Thingstrup, erhvervspsykolog.

Gruppe og individ

Overordnet mener Mette Thingstrup, at man kan tale om et fællesskab, når mennesker samles om en fælles sag og er forpligtiget på den over længere tid. Men i hendes øjne mangler der i dag viden om, hvordan man skaber bæredygtige fællesskaber indenfor blandt andet de pædagogiske praksisfelter.

– Et bæredygtigt fællesskab er et fællesskab, der kan bestå over tid ved at have øje for kompleksiteten og balancere de modsatrettede krav, som eksempelvis finder sted mellem individ og gruppe, forklarer Mette Thingstrup.

Herved nærmer erhvervspsykologen sig det, hun betegner som "fællesskabets paradokser". Listen over paradokserne er lang, men i denne sammenhæng peger hun især på forholdet mellem individ og gruppe, samt frihed og forbundethed.

– For at kunne være bundet til hinanden, har vi brug for at føle os frie. Og for at være frie har vi brug for hinanden, siger hun og fortsætter:

– Vi har på den ene side et behov for at søge fællesskaber på grund af vores psykologiske behov for tilhør, mens vi på den anden side har et iboende behov for at stå stærkt i os selv ved at være særegne fra gruppen. Fællesskabet viser os, at vi kan blive optaget af noget andet end os selv, og samtidig er det her, at vi møder os selv, og individualiteten udfoldes.

Når fællesskabet bliver en metodik

Imidlertid er det ikke altid sådan, at fællesskaberne udmønter sig, og Mette Thingstrup er da heller ikke bleg for at udfordre den side af den fagprofessionelle sociale praksis, der har til formål at støtte sårbare og udsatte mennesker gennem netop fællesskabet.

– Vi tænker ofte fællesskaber som noget, vi kan ty til, når nogen har det svært. Det kan jeg på den ene side godt forstå, fordi det er her, at ressourcer og kompetencer kan bringes i spil i forhold til de mennesker, der er udfordrede. På den side kan selve den tilgang til et fællesskab, der udspringer af, at det er noget, vi pådutter eller giver til nogen, der har det dårligere end os selv, skabe en skævvridning, hvilket rejser spørgsmålet om, hvad det i grunden

er for fællesskaber, vi etablerer, siger Mette Thingstrup og fortsætter:

– Svaret er, at vi nemt kommer til at skabe distancerede og upersonlige fællesskaber som mest af alt har karakter af en metodik, og derved er fællesskabet faktisk allerede i gang med at mislykkes.

Vend konstellationen om

Erhvervspsykologen anbefaler, at konstellationen vendes om, så det eksempelvis er socialpædagogen, som stiller sig selv spørgsmålet: Hvilke typer fællesskaber har værdi for mig? Hvilke fællesskaber har jeg selv lyst til at skabe og indgå i?

– Fremfor at vi skaber fællesskaber for de unge, skal vi hellere se på, hvordan vi kan skabe fællesskaber sammen med de unge. I det ligger, at socialpædagogen forholder sig til, hvordan han eller hun selv ønsker at relatere sig selv til de unge, og derudover hvilke værdier vedkommende ønsker at vise den unge. Det kan for eksempel dreje sig om at få de unge til ikke at se sig selv som udsatte, men som ligeværdige, og hvor de gensidigt kan være noget for hinanden.

Mette Thingstrup fremhæver i den forbindelse de fællesskaber, der er bygget op om et fælles tredje.

– Det gør en kæmpe forskel, når mennesker mødes, fordi de har det til fælles, at de er socialt udsatte, eller når de mødes om en aktivitet – det fælles tredje. Det sidste tager højde for endnu et af de paradokser, der findes i fællesskabet, nemlig ensartethed og forskellighed.

Ifølge Mette Thingstrup er det vigtigt at erkende fællesskabets paradokser, fordi vi herved kan forstå og vedligeholde fællesskabets dynamik over tid ved at kunne balancere i paradokset.

– Det handler om på én gang at insistere på det fælles og samtidig stå ved sig selv og sine egne behov. Italesætte det og turde træde ind – og træde ud af relationen og fællesskabet, slutter Mette Thingstrup.

Mange paradokser viser sig i et fællesskab. Nogle af de typiske er:

Ensartethed og forskellighed

– at have en ensartethed på tværs af individernes forskellighed, fx omkring et 'fælles tredje'.

Åbent og afgrænset

– at fællesskabet både åbner sig for det nye og samtidig er afgrænset i forhold til, hvor mange der kan indgå.

Forbundethed og frihed

– at ville fællesskabet og være forbundet med hinanden og samtidig have friheden til at være sig selv.

Frivillighed og forpligtelse

– at indgå frivilligt i fællesskabet og samtidig være forpligtet på gruppen.

*Kilde: Mette Thingstrup, "Fællesskabets paradokser",
Tidsskriftet Erhvervspsykologi, marts 2020*

– Vi har ikke været tilstrækkeligt opmærksomme på fællesskabsdelen

I samfundets iver efter at hjælpe sårbare mennesker med at blive til noget, overser man ofte menneskets basale behov for at blive til nogen, mener Ole Bjerre Jakobsen, chef for Socialpsykiatrien i Skanderborg Kommune

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

Der er sket en del indenfor det socialfaglige område, siden Ole Bjerre Jakobsen i midten af 1980'erne blev uddannet pædagog og skød gang i et arbejdsliv, der har kredset om det sociale område, hvad enten målgruppen har heddet handicappede, omsorgssvigtede eller udsatte unge.

– Dengang, jeg startede, troede vi fuldt og fast på, at det vigtigste, vi kunne gøre, var at få socialiseret de unge til at fungere indenfor en institutionel ramme, som gjorde dem i stand til at være sammen med de andre unge på institutionen. Men det viste sig, at vi gjorde de unge en bjørnetjeneste ved at lære dem, hvordan de skulle socialisere sig på et bosted, men ikke udenfor. I dag ved vi, at det er netværket udenfor den institutionelle ramme, der er det afgørende.

Ole Bjerre Jakobsen har beklædt adskillige lederstillinger indenfor det sociale område. Han har været socialchef i Region Nordjylland og generalsekretær i Jysk børneforsorg/Fredehjem. I dag er han chef for Socialpsykiatrien i Skanderborg Kommune. Når han ser på vægtningen af fællesskabet i den sociale indsats, er budskabet klart:

– Vi har ikke været tilstrækkeligt opmærksomme på fællesskabsdelen udenfor den institutionelle ramme.

Noget eller nogen

Samtidig mener Ole Bjerre Jakobsen, at fælles-

skabsdelen generelt har trange kår, fordi der i den sociale indsats for ofte fokuseres ensidigt på, at den enkelte borger skal finde vej til beskæftigelse og blive så selvforsørgende som muligt.

– Der er mange gode grunde til, at man gerne vil have folk i beskæftigelse, fordi det har stor betydning for et menneskes livskvalitet, at det kan klare sig selv. Men vi må spørge os selv, om det er drevet for vidt. Indimellem kan det i hvert fald være svært at se forskel på beskæftigelsespolitik og socialpolitik. Forstået sådan, at beskæftigelse næsten er blevet målet for alt socialt arbejde, siger Ole Bjerre Jakobsen og tilføjer:

– I vores iver efter at hjælpe folk med at blive til noget, overser vi det, som man lidt højstemt kan kalde at hjælpe folk med at blive til nogen. Og det at blive til nogen kan man ikke alene.

Ole Bjerre Jakobsen går i rette med den samfundsagenda, der udelukkende vil gøre mennesket til noget i kraft af beskæftigelse. Han er ikke i tvivl om, at med til det at være menneske hører følelsen af at være en del noget større.

– Om det er i arbejdslivet, familien eller foreningen, så har vi alle brug for at føle os som en del af flokken, men det overser vi i vores meget individorienterede fokus, hvor det handler om at få klappet mennesker så meget i facon, at de kan begå sig på en arbejdsplads og tjene deres egen løn.

Ole Bjerre Jakobsen

Ole Bjerre Jakobsen er chef for Socialpsykiatrien i Skanderborg Kommune. Han har tidligere været generalsekretær i Jysk børneforsorg/Fredehjem, socialchef i Region Nordjylland samt familiechef i Vejle Kommune.

Privatfoto.

De 'stakkels' ressourcefattige

Ole Bjerre Jakobsen er især optaget af, hvordan der kan skabes flere frivillige fællesskaber, som dels understøtter den sociale indsats, dels bringer den udsatte unge ud af den institutionelle ramme.

– Hvorfor skulle man ikke kunne lave frivilligt arbejde, selvom man er psykisk syg og bor på et bosted? Gå tur med en ældre dames hund eller arbejde i en genbrugsbutik?, spørger Ole Bjerre Jakobsen og pointerer, at virkeligheden er en anden.

– Vi begår tit den fejl i etableringen af frivillige fællesskaber, at det bliver de ressourcestærke borgere, der deler ud af deres overskud til de 'stakkels' ressourcefattige borgere. Derved falder vi i den gamle gryde, hvor vi siger, at det er synd for de udsatte eller psykisk syge, og vi skal øse vores godgørenhed ud over dem, så de bliver passive modtagere.

Et nyt genstandsfelt

I den sammenhæng peger Ole Bjerre Jakobsen på, at talrige undersøgelser dokumenterer, at det er, når et menneske oplever, at det er noget for et andet menneske, at det mærker øget livskvalitet.

– At vide, at du har værdi for et andet menneske, har fuldstændig afgørende betydning. Derfor skal vi i det sociale arbejde også være ekstremt opmærksomme på, at vi ikke kommer til at frarøve

borgeren selve den værdi, der ligger i at være frivillig, siger Ole Bjerre Jakobsen, der godt kan se værdien i eksempelvis 'Peer to peer'-modellen, hvor sårbare mennesker i kraft af deres baggrund stiller sig til rådighed for andre sårbare. Alligevel er han skeptisk.

– Der er samtidig en fastholdelse af den unge frivillige i en verden af sårbarhed og udsathed – bare i en anden rolle. Jeg synes, det er mere interessant at se på, hvordan man kan inddrage unge i en frivillig fællesskabskultur, hvor genstandsfeltet er noget helt andet end det, at man er ung og udsat.

Bryd institutionsmuren

Står det til Ole Bjerre Jakobsen, så bør bosteder først og fremmest være en fysisk lokation, hvor den unge bor, men hvor den egentlige udvikling foregår udenfor den institutionelle ramme.

– Vi skal blive bedre til at tænke fællesskaber og sociale indsatser på den anden side af de tykke institutionsmure. Men det kræver en kulturel og professionel selvforståelse, som rækker ud over inklusionsrammen, og hvor den socialfaglige medarbejder i højere grad ser sig selv som en facilitator af fællesskaber for den unge, slutter Ole Bjerre Jakobsen.

TEMA › FÆLLESSKAB

A photograph of a fountain at dusk. The fountain has several jets of water spraying upwards, illuminated by warm lights. A person is standing in the water near the base of the fountain. The background shows trees and buildings with lights reflecting on the water. The sky is a deep blue. In the foreground, there are some willow branches hanging down from the top left.

Her er nogen,
som jeg altid
kan regne med

Foto: Emil Ryge Christoffersen

” *Det er her, at jeg har lært, hvordan man gebærder sig sammen med andre. Når vi er sammen, så bliver der snakket, og du bliver behandlet som et menneske og ligeværdigt. Her er nogen, som du kan stole på, og som støtter dig.*

Josephine

” *En forudsætning for at de her unge kan komme til at træde ud i den normale verdens fællesskaber – på uddannelser, arbejdspladser og i fritidslivet – er, at de her lærer, hvad normalitet er i samværet med andre*

Trine Egholm, leder af SUF Eremitterne

For unge som Josephine, Maddie og Peter, der som børn og unge har manglet en familie og et fodfæste i den normale verden, udgør det daglige fællesskab hos SUF Eremitterne byggestenene til at træde ud i et helt almindeligt liv med kæreste, venner, uddannelse og job

Af Thorsten Asbjørn, journalist

- Jeg føler, at jeg her får den familie, som jeg ikke ellers har haft. Fællesskabet fylder det hul ud for mig, hvor andre unge har deres familier, som de bliver inviteret til at komme hjem og spise hos og være sammen med. Det giver mig et afsæt til verdenen udenfor.

Sådan siger 21-årige Josephine. I sommers afsluttede hun HF, og nu har hun et sabbatår, inden hun til sommer søger ind på medicinal biologi på universitetet. I fire år har hun været indskrevet hos SUF Eremitterne på Vesterbro i København. Om få måneder er hun flyveklar og tager hul på sit nye liv uden støtte.

- Selv om jeg forlader SUF Eremitterne, så ved jeg, at jeg altid kan komme og spise med eller ringe til min kontaktperson. Det er en stor og helt afgørende tryghed for mig – her er nogen, som jeg altid kan regne med.

De lærer normaliteten

Trine Egholm, leder af SUF Eremitterne i 21 år, sidder denne sene eftermiddag med ved bordet sammen med tre unge, der har skyndt sig fra uddannelse og job for at komme og tale om fællesskab. Afdelingslederen oplever som mange andre inden for det sociale område, at beskæftigelsesagendaen kan være så fremherskende ude i kommunerne, at det sociale og fællesskabet bliver nedtonet. Ikke

desto mindre bliver SUF Eremitterne valgt til netop på grund af fællesskabet.

- En forudsætning for, at de her unge kan komme til at træde ud i den normale verdens fællesskaber – på uddannelser, arbejdspladser og i fritidslivet – er, at de her lærer, hvad normalitet er i samværet med andre, siger Trine Egholm.

I botilbuddet i det indre København med 32 pladser har Trine Egholm og hendes kolleger årene igennem lavet indsatser målrettet alt fra omsorgsvigtede unge til misbrugere og unge med svære psykiske problematikker. De unge bor i egen lejlighed med støtte eller i SUF Eremitternes såkaldte natoverbygninger, hvor der udover grundmodellen er fast personale i opgangen fra klokken 20.00 – 08.00. Det giver de unge strukturerede rammer med aftenværested, morgenmad og hjælp til at få skabt god søvnrytme.

Også ved jul, fødselsdage og andre højtider står SUF Eremitterne klar med en ramme med både omsorg, læring og tryghed:

- Mange af vores unge får ondt i maven, når julen nærmer sig. Hvor andre samles til højtiderne, så har de for mange gange oplevet at stå alene, siger Trine Egholm og fortsætter:

- Det er unge mennesker, som ofte er vokset op uden positive erfaringer med de helt basale livsrammer.

Fotos: Emil Ryge Christoffersen

” *Det er unge mennesker, som ofte er vokset op uden positive erfaringer med de helt basale livsrammer. Hvis vi er heldige, så kan de forlade SUF Eremitterne med en rar følelse, hvor de også har oplevet, hvad et fællesskab positivt kan gøre for dem.*

Trine Egholm, leder af SUF Eremitterne

” Før var jeg bare hende, som kæftede op og sagde min mening og var sur, hvis nogen mente noget andet end mig. Nu har jeg lært at lytte til andre og give plads.

Maddie

Hvis vi er heldige, så kan de forlade SUF Eremitterne med en rar følelse, hvor de også har oplevet, hvad et fællesskab positivt kan gøre for dem.

Huen kom på

De tre unge om bordet lytter, og ordene vækker tydeligvis genklang. Hos SUF Eremitterne får de personlige erfaringer med, hvad det vil sige at være i et fællesskab, hvor der altid er tryghed og omsorg, og hvor de bliver trygge ved de sociale spilleregler.

Som den sidste er Peter kommet ind ad døren. Han har i 12 år – med afbrydelser – været indskrevet hos SUF Eremitterne og har i dag mentorstøtte. Nu bor han for sig selv og er i gang med uddannelsen til værktøjsmager. Han kan om nogen skrive under på betydningen af at komme til et sted, hvor fællesskabet står helt centralt.

- Det er her, at jeg har lært, hvordan man gebærder sig sammen med andre. Når vi er sammen, så bliver der snakket, og du bliver behandlet som et menneske og ligeværdigt. Her er nogen, som du kan stole på, og som støtter dig.

Josephine smiler, fordi ordene rammer lige ned i det, som hun også mærker.

- Da jeg i sommers fik studenterhuen på, var det en enorm tryghed for mig at vide, at mine to kontaktpersoner var der til at give mig den på. Jeg vidste, at der er nogen for mig. Her under corona har andre deres familier at søge til. Hvis ikke jeg havde det her sted, ville jeg være sygt alene, siger hun.

Før var jeg bare sur

20-årige Maddie, der kommer direkte fra Det Fri Gymnasium, hvor hun er i gang med det sidste år på HF, har en fremtidsplan direkte rettet mod Journalisthøjskolen i Aarhus. For to år siden kom hun til SUF Eremitterne, og for hende er fællesskabet i afdelingen en træningsbane, hvor hun for første gang lærer, hvordan det er at være i et fællesskab.

- Før var jeg bare hende, som kæftede op og sagde min mening og var sur, hvis nogen mente noget andet end mig. Nu har jeg lært at lytte til andre og give plads. På den måde får jeg her de kompetencer, som jeg skal bruge for at være ude i verden, siger Maddie og fortsætter:

- Jeg ville slet ikke kunne begå mig socialt på skolen, hvis jeg ikke havde fået den læring i trygge rammer med højt til loftet.

De mange fællesskaber

Fællesskabet udspiller sig på mange planer hos SUF Eremitterne. Der er 1-1-fællesskabet med socialkonsulenten, som er til rådighed døgnets 24 timer. Fem dage om ugen er der aktiviteter med alt fra køkkenskole, fællesspisning, lektiehjælp og klatring i Sydhavnen.

- Fællesskabet og aktiviteterne udgør også en daglig ramme for dem, der endnu ikke er i gang med uddannelse og job. Det giver dem en struktur og noget at stå op til hver dag, siger Trine Egholm.

Peter kommer med en indskydelse:

- Det er jo ikke kun fællesskabet, som vi har hos SUF Eremitterne. Vi får også hjælp til at indgå i fællesskaber ude i verden til fx fritidsaktiviteter, på uddannelse osv.

Alt andet end institution

De unge har været andre steder, hvor fællesskabet var alt andet end lykken. De ved godt, hvorfor det virker hos SUF Eremitterne.

- Det afgørende er, at det er frivilligt. Her er ingen tvang. Du kan komme, hvis du har lyst, og du behøver heller ikke bidrage med noget, hvis du har en dårlig dag, siger Peter og Maddie bryder ind:

- Før var jeg på et opholdssted. Her var vi tvunget til at være med, og det gjorde, at jeg slet ikke havde lyst, siger hun og tilføjer:

- Det er samtidig vigtigt, at du ikke skal deltage i noget for at lære noget bestemt. På den måde er det ikke opstillet og noget, som vi føler, at vi får påtvunget som et 'socialt projekt'.

Josephine har ligesom Maddie også sin lillesøster indskrevet hos SUF Eremitterne. Og den uhøjtidelige, uforpligtende ramme, båret af lysten til at ville det fælles, udgør hele forskellen.

- Hvis ikke der var de her aktiviteter og fællesskabet, som vi frivilligt kan vælge til, så ville det føles som en institution.

Det stopper aldrig

De unge møder også såkaldte gamle unge; dem, der blev udskrevet for både 1, 5, 10 og også 20 år siden, og som stadig dukker op til fællesspisninger, jule- og påsketraditionerne med både koner, mænd og børn.

- Jeg ved godt, at det er atypisk for et botilbud, men det er her, at de unge har lært fællesskabet, og vi er

” *Det er jo ikke kun fællesskabet, som vi har hos SUF Eremitterne. Vi får også hjælp til at indgå i fællesskaber ude i verden til fx fritidsaktiviteter, på uddannelse osv.*

Peter

den base, som de søger tilbage til. For vores nuværende unge har det stor betydning, at de kommer, fordi de ser dem som rollemodeller. Derudover er der ingen tvivl om, at når de gamle stadig synes, vi er værd at bruge tid med, så signalerer det til de indskrevne, at vi sikkert er gode nok, siger Trine Egholm.

Maddie nikker. Hun har deltaget i et frivillighedsprojekt i SUF, hvor tidligere indskrevne unge får en mentoruddannelse, så de kan fungere som mentorer for dem, som nu er indskrevet.

- Jeg er blevet rigtig gode veninder med Kira, som tidligere har boet her, og jeg kan se, hvad hun har fået ud af det. Det giver mig en tro på min egen vej, siger Maddie.

Josephine ser muligheder for sig i form af en mentorrolle, når hun om ganske kort tid står på egne ben.

- Jeg vil gerne have sådan en mentorrolle for nye unge i SUF Eremitterne.

Vores særlige aktiv

Trine Egholm og hendes medarbejderstab har lang anciennitet. Selv om de oplever, at der i dag fra politisk hold tales stadig højere om beskæftigelse som nøglen til at lykkes med de sociale indsatser, så er hun ikke i tvivl om, at netop fællesskabet er det, som skaber det afgørende fundament.

- Mange af vores samarbejdspartnere ude i kommunerne vælger os helt åbenlyst, fordi de ved, at vi har de her fællesskaber, slutter hun.

TEMA › FÆLLESSKAB

Fællesskaber åbner for 'bedre begyndelser'

Som samfund bør vi være nysgerrige på de rum, der giver unge på kanten adgang til et nyt repertoire og sporskifte i deres liv, mener ungdomsforsker Anne Mette W. Nielsen

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

” *Vi kan lukke for de unges egen horisont ved at spørge på en bestemt måde eller ved at bringe dem ind i fællesskaber, der for eksempel orienterer sig meget begrænset mod uddannelse og job. Eller vi kan åbne deres horisont gennem deres deltagelse i fællesskaber.*

Anne Mette W. Nielsen, ungdomsforsker

Når der i nutidens Danmark tales om udsatte og sårbare unge, er det ofte ud fra et mangel- og problemsyn samt et overdrevet fokus på fremtidspotentialer. Sådan lyder budskabet fra Anne Mette W. Nielsen, lektor og ph.d. ved Center for Ungdomsforskning, Aalborg Universitet. Hun mener, at det er et fokus, som er med til at instrumentalisere sårbare unges deltagelse i fællesskaber.

– Fællesskaber for udsatte og sårbare unge kan meget nemt få karakter af en form for social kontrol, hvor det er en samfundsmæssig trivselsdagsorden, som bliver styrende. En dagsorden, som grundlæggende handler om at få sårbare unge til at holde op med at gøre bestemte ting – kriminalitet, falde fra uddannelse osv. – for i stedet at klare sig bedre i skolen, tage en uddannelse eller få et arbejde. Men det, som vi nemt kommer til at overse, er, hvordan de unge selv kan være med til at definere udfordringerne og finde svar på de centrale spørgsmål i deres liv, siger Anne Mette W. Nielsen.

At åbne unges horisonter

Som eksempel nævner hun en ung, som i forbindelse med et forskningsprojekt fortæller, at den gode deltagelse i et fællesskab for ham 'åbner for bedre begyndelser', snarere end leder et bestemt sted hen.

– Vi kan lukke for de unges egen horisont ved at spørge på en bestemt måde eller ved at bringe dem ind i fællesskaber, der for eksempel orienterer sig meget begrænset mod uddannelse og job. Eller vi kan åbne deres horisont gennem deres deltagelse i fællesskaber, hvor de kan afsøge og rejse nye problemstillinger, der samtidig kan få os til at gen-

tænke, hvordan vi som samfund kan forstå unges udfordringer, siger Anne Mette W. Nielsen.

Unge på kanten

Fremfor udsatte og sårbare unge foretrækker forskeren at tale om 'unge på kanten'. Denne beskrivelse indrammer også en position i forhold til fællesskabet. For selv om der er tale om alt andet end en ensartet gruppe af unge, så er de unge fælles om at være et vanskeligt sted i deres liv, hvor de står på kanten af centrale fællesskaber som familie, institutioner, venner osv. – fællesskaber, der af samfundet og de unge selv betragtes som vigtige og formende for ungdomslivet.

– Selvom unge på kanten befinder sig i sårbare livspositioner, så skal vi huske på, at det er sårbare positioner set et særligt sted fra, siger Anne Mette W. Nielsen, der mener, at samfundet har en tendens til at trække nogle bestemte normer frem i forhold til det at være ung.

Forskeren fremhæver som eksempel, at kategoriseringen af unge i udsatte positioner ofte har rod i det angelsaksiske 'NEET – Not in Employment, Education or Training. Ifølge Anne Mette W. Nielsen er det en måde at definere udsatte unge på, som i sig selv kan være med til at producere en udsathed, der ikke nødvendigvis altid er den unges egen.

– Når vi definerer unge og deres udsathed ud fra, hvad vi forestiller os, at de burde være beskæftigede med, så underkender vi, at de måske samtidig godt kan være nogle andre steder i deres liv, som er meningsfyldte. Derfor skal vi være mere nysgerrige på, om der er sammenhænge, der ikke nødven-

” Deficit fællesskaber handler dybest set om at samles om det, man ikke kan

Anne Mette W. Nielsen, ungdomsforsker

digvis ligger indenfor de typiske ungdomsarenaer, men som alligevel indeholder nogle muligheder for de unge. Sagen er jo, at mange unge på kanten hverken vil eller kan følge de hovedspor, som samfundet har tegnet på forhånd. De skal tegne dem selv, siger Anne Mette W. Nielsen.

Problemet er, fremhæver hun, at unge på kanten typisk internaliserer de fortællinger, der er skabt om dem.

– Du hører ofte unge i sårbare livspositioner fortælle den samme historie, som samfundet fortæller, nemlig at de er nogen, som 'ikke kan'. Men det, som vi skal spørge os selv om, er, om det er et godt afsæt for den unge til at få en fremtid, de selv er med til at forme og et sundt tilhørsforhold til samfundet, siger Anne Mette W. Nielsen.

Deficit fællesskaber

Herved vender forskeren tilbage til de fællesskaber, der ofte bliver fremhævet for deres evne til at hjælpe unge på kanten ret køl. Nogle – blandt andre Anne Mette W. Nielsen og psykologen Svend Brinkmann – er dog skeptiske overfor den tænkning, og de taler om såkaldte deficit fællesskaber.

– Deficit fællesskaber handler dybest set om at samles om det, man ikke kan, forklarer Anne Mette W. Nielsen og uddyber:

– Selvom unge kan opleve fællesskab og identitetsdannelse ved at indgå i et fællesskab, hvor de kan sige højt, at 'jeg er en ung med ADHD' eller 'jeg er ung, som ikke kan performe i skolen, og derfor hænger jeg ud på gaden', så kan det faktisk være en rigtig svær vej ud, fordi det ikke bidrager til at udbygge og forfine en kunnen, som også bringer dem nye steder hen.

Samtidig forstår Anne Mette W. Nielsen godt, hvor-

for der skabes fællesskaber, som eksempelvis skal hjælpe unge, der er havnet i isolation og ensomhed. – Det giver god mening, fordi ensomheden er massivt til stede. Problemet er bare, at selvom den unge kommer ind i et fællesskab sammen med andre unge, der også mærker ensomhed, så er det ikke altid lig med, at ensomheden ophører. Derfor skal vi blive klogere på de fællesskaber, som gør en positiv forskel, og her viser forskningen, at den identitetsforskydning, som vi gerne vil se, dels opstår i mødet med andre unge med komplekse livserfaringer, dels i fællesskabet om meningsfulde aktiviteter, hvor de har mulighed for at udvikle nye kompetencer.

Koncentreret kunnen

Ifølge Anne Mette W. Nielsen er den centrale opgave for socialpædagoger og andre, som arbejder med unge på kanten at etablere rummelige fællesskaber, der samtidig giver adgang til at engagere sig og udvikle et nyt repertoire. Hun slår ned på et eksempel fra sin forskning, hvor hun fulgte en gruppe unge, der finder et ambitiøst fællesskab i et rap-studie.

– Dét, der forenede dem, var, at de var sindssygt dygtige til rap-musik, men når jeg talte med dem én til én, fortalte de, at de ikke kunne sidde stille i skolen, at de var faldet ud af skolen, job og befandt sig på kanten af samfundet. Den afgørende forskel var, når de var sammen i musikstudiet og oplevede at flytte sig gennem fællesskabet med de andre unge og med de tilknyttede voksne, professionelle musikere. Det var et kæmpe livsskifte for de unge. Men det bør også være et skifte, vi som samfund bør interessere os for ved at spørge, om der nogle gange er fællesskaber, der ligger udenfor de normative veje, vi ellers sværger til i vores iver efter at skabe det gode ungdomsliv.

Anne Mette W. Nielsen

Privatfoto.

Anne Mette W. Nielsen er ungdomsforsker ved Center for Ungdomsforskning, Aalborg Universitet, med speciale i unges deltagelsesmuligheder indenfor en række forskellige områder, der spænder over uddannelsesfeltet til mere informelle arenaer. Hun har særligt beskæftiget sig med unges deltagelse i kunst- og kulturområder, samt liv, livsvilkår og handlemuligheder for unge på kanten af samfundet.

Foto: Niels Krogh Søndergaard

TEMA › FÆLLESSKAB

Den danske besyngelse
af fællesskaber er fyldt
med **myter og romantik**

Vi har en historisk og kulturel forestilling om, at fællesskabet betyder rigtig meget i Danmark, hvilket kan spores tilbage til nogle stærke folkelige bevægelser, som har haft stor indflydelse på, hvordan vores samfund er blevet indrettet.

Lars Skov Henriksen, professor

Danskerne bryster sig af en lang og stolt tradition for fællesskaber i alverdens afskygninger. Men fællesskaberne indeholder slet ikke alt det, som vi tillægger dem, mener Lars Skov Henriksen, professor i samfundsvidenskab

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

Hvis der er noget, som vi kan blive enige om her i landet, så er det vores enestående evne til at danne fællesskaber. Og vi graver såmænd gerne dybt ned i historien for at vise, at fællesskaber her til lands er noget ganske særligt. Andelsbevægelsen er en dansk opfindelse, som vandt frem fra midten af 1800-tallet, og mange regner bofællesskabet Sæterdammen, der slog dørene op i Hillerød i 1972, for det første af sin art på verdensplan.

Men spørgsmålet er, om vi i Danmark nu også er så stærke på fællesskabssiden, som vi går og bryster os af. Spørger man Lars Skov Henriksen, professor ved Institut for Sociologi og Socialt Arbejde og Det Samfundsvidenskabelige Fakultet ved Aalborg Universitet, er der mest af alt tale om en fremstilling, som er fyldt med myter og romantik:

– Vi har en historisk og kulturel forestilling om, at fællesskabet betyder rigtig meget i Danmark, hvilket kan spores tilbage til nogle stærke folkelige bevægelser, som har haft stor indflydelse på, hvordan vores samfund er blevet indrettet.

Lars Skov Henriksen, der blandt andet forsker i civilsamfundet, sociale bevægelser og frivilligt arbejde, fremhæver andels-, højskole- og arbejderbevægelsen, der slog igennem i midten og slutningen af 1800-tallet.

– Alle disse bevægelser har gennem tiden givet anledning til at fremhæve vores fællesskaber, men i virkeligheden mener jeg snarere, at man kan tale om en stærk evne til at organisere sig i form af foreninger og interesseorganisationer samt et stærkt samarbejde mellem stat og civilsamfundet.

Foreningernes land

Ifølge Lars Skov Henriksen er disse foreninger og bevægelser imidlertid ikke lig med, at fællesskaber – her forstået som sammenslutninger af tætte menneskelige relationer – er specielt danske. Han peger som eksempel på, at hvor man i Danmark har organiseret idrætten i foreninger, så er den i et land som USA organiseret omkring skolerne.

– I dét lys er der jo lige så meget tale om fællesskaber i USA som i Danmark. Amerikanerne kalder

” *Ressourcesvage mennesker har ofte ikke de samme muligheder for eksempelvis at deltage i frivilligt arbejde, og generelt mangler der viden om, hvordan vi sikrer en mere lige deltagelse*

Lars Skov Henriksen, professor

dem bare noget andet, fordi deres foreningskultur er bygget op om andre typer af organisationer, fx kirker.

I forlængelse heraf pointerer professoren, at vi i Danmark har en tendens til at forveksle foreninger med fællesskaber:

– Det er ikke forkert, når man siger, at Danmark er foreningernes land, for der er virkelig mange foreninger, og det er typisk foreningsmodellen, vi griber ud efter, når vi skal lave et fællesskab. Men mest af alt er der blot tale om en smart måde at organisere nogle aktiviteter på, og derfor kommer vi ofte til at blande organisationsmodellen sammen med et bestemt indhold, når vi taler fællesskaber. Men sagen er jo, at du sagtens kan have et indhold i en forening, som ikke nødvendigvis er lig med, at folk opfatter den som et fællesskab, der indeholder nogle nære menneskelige relationer.

På tilsvarende vis fremhæver Lars Skov Henriksen en anden problematik, nemlig den at mange fællesskaber, som i deres egen selvforståelse er homogene – fordi de er skabt af mennesker, som enten deler den samme baggrund, den samme interesse eller kæmper den samme sag – kan virke ekstremt lukkede overfor andre.

– I vores idyllisering af fællesskabet kommer vi nemt til at se fællesskabet som løsningen på alle

mulige problemer, og som et middel til at bekæmpe noget, der ikke fungerer. Men vi skal spørge os selv, om vi i virkeligheden taler om en organisatorisk ramme eller en gruppe af mennesker, der mødes på tværs af interesser og baggrunde, siger han.

Vi mangler viden

Spørgsmålet er så, om det overhovedet giver mening at sætte ind med fællesskaber på det sociale område med det mål at få mennesker i udsatte positioner til at blive inkluderet i nye bærende relationer. Professoren har ikke noget entydigt svar, men han fremhæver en udfordring:

– Resourcesvage mennesker har ofte ikke de samme muligheder for eksempelvis at deltage i frivilligt arbejde, og generelt mangler der viden om, hvordan vi sikrer en mere lige deltagelse, siger Lars Skov Henriksen og nævner som eksempel, at det ofte fremhæves, at der er en positiv sammenhæng mellem at deltage i frivilligt arbejde og mental sundhed.

– Men det er de færreste undersøgelser, der er i stand til at afgøre, om det faktisk er frivilligheden, der fører til bedre mentalt helbred, eller om sammenhængen skyldes, at de mentalt stærkere er mere tilbøjelige til at deltage i et fællesskab, slutter han.

3 typer danske fællesskaber

Hjælpe- og støtteforeningen – denne foreningstype retter sig eksempelvis mod udsatte og psykisk sårbare mennesker.

Aktivitetsforeningen – dét, der binder folk sammen i aktivitetsforeningen, er en fælles passion for en bestemt ting, men hvor der ikke nødvendigvis eksisterer noget relationelt fællesskab.

Interesseorganisationen – kendetegnende for interesseorganisationen er, at folk her samles for sammen at kæmpe for en bestemt sag.

Kilde: Lars Skov Henriksen, professor ved Institut for Sociologi og Socialt Arbejde og Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, Aalborg Universitet

Lars Skov Henriksen

Lars Skov Henriksen er professor ved Institut for Sociologi og Socialt Arbejde og Det Samfundsvidenskabelige Fakultet ved Aalborg Universitet. Han har studeret frivillighed og civilsamfund igennem flere år

TEMA › FÆLLESSKAB

Diskussionen om fællesskaber skriger på nuancer

I dag har vi både travlt med politisk at nedbryde og opbygge fællesskaber blandt udsatte grupper, mener Noemi Katznelson, professor og leder af Center for Ungdomsforskning samt nyt medlem af bestyrelsen i Den Sociale Udviklingsfond

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

” *Den ideelle forestilling om, at det nok skal blive godt, hvis udsatte unge finder hinanden og deler det, der er svært, er desværre ikke altid tilfældet.*

Noemi Katznelson, professor
og leder af Center for Ungdomsforskning på Aalborg universitet,

I det tidlige efterår deltog statsminister Mette Frederiksen (S) i et beboermøde på Motalavej i Korsør. Et område, som gennem længere tid havde været præget af vold, vanvidsbilisme og konflikter. Mette Frederiksen lagde efterfølgende ikke skjul på, at der generelt skulle sættes hårdt ind over for grupper af utryghedsskabende kriminelle, der dominerer et område, og at hammeren fremover skulle falde kontant i form af opholdsforbud på bestemte steder.

Spørger man Noemi Katznelson, professor og leder af Center for Ungdomsforskning på Aalborg universitet, er dette et klassisk eksempel på, at vi som samfund kan have det svært med visse typer af ungdomsfællesskaber. Særligt fællesskaber eller grupperinger af eksempelvis unge indvandrere, der befinder sig på kanten af samfundet, som anses for at skabe utryghed for andre.

– Men samtidigt opfordrer vi som aldrig før på det sociale område til, at unge danner netop fællesskaber med hinanden. Her taler man om fællesskaber blandt unge som modsvaret til individualismen og mistrivlsen blandt unge, og forestillingen om de unges fællesskaber er her båret af en tænkning om, at unge, når de samles med hinanden, automatisk vil overtage og videreføre de implicit positive samfundsmæssige værdier, vi som samfund knytter til fællesskaber. Ungefællesskaber bliver i det lys i høj grad et plusord i voksenverdenen.

– Men vi er ikke herre over unges fællesskaber og det, de nu vælger at være fælles om. Det kan være

at dele svære og gode ting med hinanden, men det kan også være at handle stoffer, begå kriminalitet eller skære i sig selv. Det er jo processer, der er uhyre svære at styre, og det risikerer derfor at blive noget unuanceret, når vi enten fremhæver ungefællesskaber som noget enormt positivt, der kan løse det hele, samtidigt med, at vi i andre sammenhænge vender os mod de 'farlige' ungefællesskaber, vi ikke vil have, siger Noemi Katznelson.

En illusion

– Diskussionen om fællesskaber kalder på nuancer, fastslår Noemi Katznelson og fortsætter:

– Den ideelle forestilling om, at det nok skal blive godt, hvis udsatte unge finder hinanden og deler det, der er svært, er desværre ikke altid tilfældet. Sagen er, at fællesskaber blandt unge ikke nødvendigvis altid kan betegnes som gode. Og når man skal arbejde med unge i udsatte positioner, så kan det i nogle tilfælde være oplagt at gøre brug af fællesskaber, de unge allerede har med hinanden, fordi de kan bruges som løftestang til at hjælpe unge. Men i andre tilfælde giver det ikke mening at bygge på eksisterende fællesskaber, fordi de ikke bidrager positivt til at hjælpe den unge videre.

En anden problematik i relation til unges fællesskaber i dag, som dukker op i en undersøgelse, som man aktuelt i gang på Center for Ungdomsforskning, er ensomhed og det, at det for nogle udsatte unge er en enorm udfordring, at komme ud og møde andre, og at de har svært ved at indgå i fællesskaber.

” *Det handler også om, at vi er nødt til at have for øje, at vi blandt nogen unge ser ind i en enorm isolation og ensomhed.*

Noemi Katznelson, professor
og leder af Center for Ungdomsforskning på Aalborg universitet,

– Det er som udgangspunkt helt afgørende for unge at indgå i fællesskaber med andre, for mennesket er selvsagt et socialt væsen, men for mange unge kan det samtidigt være uhyre krævende og belastende at skulle være social. Og det sociale kan her blive endnu et sted, hvor den unge oplever at skulle performe og præstere for at være med – og i sådanne situationer er fællesskaberne heller ikke bare af det gode. Her bliver de en del af problemfeltet, siger Noemi Katznelson.

Digitalt potentiale

Professoren har for nylig fået plads i bestyrelsen i Den Sociale Udviklingsfond (SUF), og her vil hun blandt andet forsøge at medvirke til, at der skabes endnu flere voksenfacilerede fællesskaber for unge i sårbare livspositioner.

– Der mangler professionelle og voksenfacilerede fællesskaber, forstået som fællesskaber, der måske er blevet til på initiativ af eller med hjælp fra en voksen eller en institution, men som samtidigt understøtter udsatte unges adgang til fællesskaberne og muligheder for at føle sig trygge, velkomne og inkluderet. Altså positive fællesskaber hvor unge kan møde andre unge, der kæmper med ting som dem selv, understreger Noemi Katznelson, der godt er klar over, at hun med en sådan udmelding risikerer at blive mødt af en kritik, som går på, at sådanne fællesskaber blot fastholder de unge i deres udsathed. En kritik, som hun afviser.

– Det handler også om, at vi er nødt til at have for øje, at vi blandt nogle unge ser ind i en enorm isolation og ensomhed. Det er unge, som har en så begrænset kontakt med omverdenen, at det for os andre kan virke rystende. Skal vi lykkes med at få nogle af disse unge til at indgå i et socialt liv, så kræver det, at der er kompetente voksne, som faciliterer processen, siger Noemi Katznelson, der ser et positivt og samtidig uudnyttet potentiale i fremelsen af digitale fællesskaber.

– Flere af de unge, vi taler med, mødes med andre unge på nettet, og de omtaler dem nogle gange som deres bedste venner. Fordelen ved de digitale platforme er, at unge kan mødes med andre unge og give sig til kende, men de behøver samtidig ikke være på med alt, og de skal ikke performe eller se ud på en bestemt måde, sådan som de oplever det ved et fysisk møde. Problemet er, at de digitale møder langt fra altid er faciliterede. Men det kan de blive, hvis der er dygtige folk – for eksempel i SUF – som ser på det digitale potentiale, slutter Noemi Katznelson.

Nyt bestyrelsesmedlem i Den Sociale Udviklingsfond

*Pressefoto, udlånt af
Noemi Katznelson*

Noemi Katznelson er professor og leder af Center for Ungdomsforskning på AAU i KBH samt nyt medlem af bestyrelsen for Den Sociale Udviklingsfond. Noemi Katznelson beklæder en række bestyrelses- og tillidsposter indenfor børn- og ungeområdet. Hun er bl.a. medlem af Undervisningsministeriets ekspertudvalg for erhvervsretning af 10. klasse, Socialstyrelsens Advisory Board for det udsatte ungeområde og medlem af den faglige referencegruppe i forbindelse med en indsats for psykiske sårbare unge i brobygning til uddannelse.

Foto: Emil Ryge Christoffersen

Mangelfuldt blik på autisme og fællesskab

Inklusion er i så høj kurs, at forskningen kun i ringe grad interesserer sig for fællesskabet mellem unge med autisme. Mikkel Arnsberg, kandidatstuderende i Pædagogisk Psykologi har dedikeret sit speciale til en nærmere undersøgelse af fællesskabet blandt unge med autisme i en af SUF's afdelinger

Af Thorsten Asbjørn, journalist

” *Studiet understreger, hvor vigtigt det er for de unge, at vi vægter fællesskabet og skaber de rum, hvor det kan opstå. Det gælder eksempelvis også i pauserne. Det er 'mellemrum', hvor vi som undervisere kan facilitere fællesskab om fælles interesser.*

Kamille Ebbe, afdelingsleder Special Minds, Aarhus.

Skal vi partout have travlt med at inkludere unge med forskellige former for psykiske og kognitive udfordringer i normalsamfundets fællesskaber? Lykkes vi kun, når mennesker med autisme finder sig til rette i fællesskaber uden for 'autisme-verdenen'?

Nej, ikke hvis man spørger Mikkel Arnsberg, specialestuderende på Pædagogisk Psykologi på Aarhus Universitet. Det seneste halve år har han arbejdet intenst på sit speciale, der undersøger fællesskaber blandt unge STU-elever med autismeprofil. Case-materialet består af Special Minds i Aarhus, en SUF-afdeling, som laver uddannelses- og beskæftigelsesrettede forløb for unge med autismeprofil.

- Da jeg indledte min research, stod det hurtigt klart, at der er skrevet en hel del om inklusionsfællesskaber mellem mennesker med autisme og såkaldte neurotypiske. Til gengæld er der meget lidt tilgængeligt materiale om fællesskab mellem unge med autisme.

En ild var tændt

Det vakte Mikkel Arnsbergs store interesse, og specialestudiet efterlader ham med et klart billede af, at fællesskabet blandt de unge har stor betydning i forhold til at få de unge til at lykkes med uddannelse og job.

- Fællesskabet blandt eleverne hos Special Minds blev af mange nævnt som den primære motivation for deres daglige gang i STU'en, efter de havde gået der noget tid. Fællesskabet er drivkraften, og dermed er det også en vigtig motivationsfaktor i forhold til de uddannelses- og jobrettede aktiviteter, siger Mikkel Arnsberg.

Gode råd til etablering af autisemefællesskaber

Specialestudiet gjorde det tydeligt, at de gode fællesskabs-løsninger ligger i det helt enkle. Der skal ikke opfindes nyt, men derimod være et fint og veludviklet blik for de muligheder, som ligger lige for. Her er 3 gode råd fra Mikkel Arnsberg til opbygning og vedligeholdelse af fællesskaber.

1

Find en fælles aktivitet eller interesse som katalysator for fællesskabet, fx rollespil eller brætspil

2

Vær støttende i etableringen – det kan være vanskeligt for eleverne selv at være initiativtagende

3

Støtte undervejs: opstår der en konflikt i gruppen, eller er der en, som stopper kan der være for hjælp til at sætte ord på det vanskelige.

Special Minds · Aarhus

Unge med autisme udfordres i nyt projekt på løbebanen

Et landsdækkende projekt vil gennem fællesskaber afhjælpe ensomhed blandt STU-elever. Special Minds i Aarhus er stemplet ind i projektet

Af Thorsten Asbjørn, journalist

Foto: Emil Ryge Christoffersen

” *Manglende fællesskaber og ensomhed er desværre kendt blandt mange STU-elever. Derfor vil vi med det her projekt åbne døren til foreningslivet og opbygning af nye fællesskaber*

Christopher Hjorth, projektleder, SUMH.

Foto: Lone Dybdahl

Special Minds i Aarhus har sagt ja tak til deltagelse i et nyt fællesskabsprojekt, som Sammenslutningen af Unge med Handicap (SUMH) tilbyder i samarbejde med Aarhus Kommune.

Projektet retter sig mod STU-elever, elever på særligt tilrettelagte ungdomsuddannelser, der gennem et undervisnings- og aktivitetsforløb får mulighed for frivillig deltagelse i sociale fællesskaber og foreningslivet.

- Manglende fællesskaber og ensomhed er desværre kendt blandt mange STU-elever. Derfor vil vi med det her projekt åbne døren til foreningslivet og opbygning af nye fællesskaber, siger Christopher Hjorth, projektleder, SUMH.

Atletikbanen venter

I Aarhus står idrætsforeningen Aarhus 1900 Løb og Atletik, der har stor succes med at skabe rammer, som inkluderer unge med funktionsnedsættelse,

klar til at tage imod STU-eleverne. Og selv om Special Minds-eleverne ofte ikke har idrætsforeningen som førstevalg, når det kommer til fritidsaktiviteter, så tøvede Kamille Ebbe, afdelingsleder hos Special Minds ikke med at tage imod muligheden.

- Det er helt i tråd med vores store fokus på at invitere vores elever ind i fællesskaber. Vi ved, at fællesskaber er af afgørende betydning for deres trivsel, siger hun og fortsætter:

- Så kan det godt være, at vi normalt ikke vil kigge i retning af en atletikklub, men det er sundt for både os og vores unge at blive udfordret og se, hvad der opstår i nye rammer.

Projektet er et intensivt forløb, som løber over resten af året.

”Vi er en generation af unge, som tager udgangspunkt i os selv”

Rikke Collin er en af frontfigurerne i de nye digitale fællesskaber, hvor unge ufiltreret deler alt fra angst til depressioner, spiseforstyrrelser og psykisk sygdom. Podcasten 'Tårekanalen' skabte hun, da livet kuldsejlede, og i dag er der et utal af mødeplatforme for sårbare unge

Af Thorsten Asbjørn, journalist

Det professionelle behandlesystem har al mulig grund til at kigge med nysgerrighed på den massive bevægelse, som har vundet frem, hvor sårbare og udsatte unge finder sammen i støttende fællesskaber uden om det etablerede system.

- Jeg tror ikke, at det er fordi, at der i dag er flere unge, som har det sværere end tidligere generationer. Vi tør bare sætte ord på det, og så er vi nødt til at være vores egne terapeuter, da vi oplever et sundhedsvæsen, der er kollapsede, og du kan stå med mange måneders ventetid til behandling, når du bryder psykisk sammen, siger Rikke Collin, der er en af frontstemmerne inden for den nye bølge af digitale fællesskaber for sårbare unge.

Tårekanalen blev redningen

SUF Magasinet har sat Rikke Collin i stævne for at blive klogere på, hvad det er, som unge mødes om i disse universer, og hvad det er, som de kan. I 2017 tog hun initiativ til podcasten Tårekanalen, og i dag er hun også personlig radiostemme på kulturprogrammer.

- For tre år siden brød mit liv sammen på mange forskellige fronter. Min kæreste og jeg slog op. Mine bedste venner flyttede til udlandet. Jeg havde massiv angst, og min spiseforstyrrelse, som jeg havde haft i syv år eskalerede, siger Rikke Collin og fortsætter:

- Jeg boede hjemme hos mine forældre og græd og græd, alt imens jeg var i gang med at blive udredt på psykiatrisk for min bulimi. Min gråd var en blanding af rørthed og ked af det hed, og det var en udforskning af min gråd, som førte til Tårekanalen.

Det grænseløse møde

I Tårekanalen tager Rikke Collin, der er uddannet cand. mag. i film- og medievidenskab afsæt i 'kultur, der rører til tårer', og herfra er det en rejse ind i, hvad det er, som rammer, og hvordan smerten ser ud.

- For mig har det altid været helt naturligt at tale fuldstændig åbent om mine inderste følelser. Som en sagde til mig: 'du taler om alt det sværeste, som om du har været til frisøren'. Der er ikke noget, som er flovt for mig, siger Rikke Collin, der har oplevet stor personlig heling ved at skabe et univers, som hun deler med andre.

- For mig er det også terapi. Da jeg startede Tårekanalen, havde jeg altid gået og påstået, at jeg var god til at tale om følelser. Jeg fandt ud af, at jeg altid havde været god til at græde, men ikke god til at gøre noget ved det, siger hun selverkendende.

Peger ud i verden

Og dermed berører hun også spørgsmålet: Er disse

” *For mig har det altid været helt naturligt at tale fuldstændig åbent om mine inderste følelser*

Rikke Collin

Om Rikke Collin

Foto: Rita Kahlmann

28 år, cand. mag i film- og medievidenskab med speciale i journalistik, kultur og samfund. Producer og vært på sin egen podcast 'Tårekanalen' om alt det, der rører os til tårer. Radiovært på kulturprogrammet Kræs på Radio4. Er erklæret antikapitalist og feminist.

Bruger sin Instagram til at italesætte svære følelser gennem egne erfaringer og humor.

Har haft atypisk bulimi i 7 år, og blev rask efter fem måneders gruppeterapi på Stolpegården, Gentofte.

Sårbarheden kommer til orde

I dag findes en række af digitale fællesskaber, både podcasts, radioprogrammer og Instagram-profiler, hvor unge med afsæt i egen sårbarheder deler ud af erfaringer og bryder tabuer om fx det lykkelige moderskab, psykisk sygdom og forestillingen om det perfekte liv. Udover Rikke Collin gælder det fx

- Ida Rud, kropsaktivist
- De behårede kvinders klub
- Fries Before Guys ved Josephine Kuhn og Nanna Hovgaard
- ASATT (A Seat at the Table) ved Naima Yasin, Stephanie Asi Brix og Ingrid Baraka

mødeplatforme for sårbare unge blot en invitation til passiv deling og bekræftelse i, at livet er svært?

- Nej! lyder det entydigt fra Rikke Collin.

- Jeg tager udgangspunkt i mig selv for at bidrage til fællesskabet. For en umiddelbar betragtning kan det måske ligne, at vi blot mødes om os selv og vores egne problemer, men jeg er meget fællesskabsorienteret.

- I dag lever vi i et samfund, hvor andelsbevægelsen og det fælles ikke længere eksisterer. Vi har afviklet velfærdsstatens fællesskab. Dét, som vi unge kan i de her mødesteder, er at hele os selv for at bidrage til fællesskabet, fremhæver Rikke Collin.

Og når det kommer til spørgsmålet om, hvad de digitale fællesskaber kan for lyttere og følgere, så oplever Rikke Collin, at unge hiver noget forskelligt ud af det.

- Der er dem, som aktivt bidrager og selv står frem med deres sårbarheder. Men der er også en stor

gruppe, der blot kigger med, og som føler sig set og genkendt gennem andres personlige fortællinger, siger Rikke Collin, der tøver med at kalde det, der opstår digitalt for et fællesskab.

- Det er nok snarere spejling og samhørighed. Når jeg deler ud af noget af det, som gør ondt i mig, så håber jeg altid, at andre kan bruge det til at blive klogere på sig selv.

Ingen døgnflue

Rikke Collin er overbevist om, at der ikke blot er tale om en trend, som langsomt vil ebbe ud.

- Vi er en generation, der har grebet den her måde at træde frem i verden på og er løbet med den form. Nogle synes selvfølgelig, det er grænseoverskridende, men det er langt mere end en bølge. Det har slået sig fast som en ny og aftabuiseret måde at være i verden på, hvor du bliver klogere på dig selv gennem den personlige udveksling.

” *Jeg tænkte, at det kun var mig, som kunne blive ramt af den slags 'barnlige' og grimme følelser. Men Rikke er med til at legalisere dem og gøre det helt normalt.*

Stine Høeg

”Nu er min gråd en styrke”

21-årige Stine Høeg, medicinstuderende i Aarhus, er en af Rikke Collins trofaste lyttere. Gennem Tårekanalen er Stine Høegs egen følsomhed blevet en styrke

Af Thorsten Asbjørn, journalist

Når en ny episode af podcasten Tårekanalen går i luften, er der hurtigt et signal direkte igennem til 21-årige Stine Høegs lejlighed i Aarhus.

- Rikke tør dele sin sårbarhed så vildt ærligt, hvor andre vil føle sig ydmyget eller pinligt berørte, siger Stine Høeg, der er medicinstuderende og nævner som eksempel en episode fra Tårekanalen, hvor Rikke Collin satte ord på, hvordan den grimme jalousi var ved at æde hende i et langdistanceforhold.

- Jeg tænkte, at det kun var mig, som kunne blive ramt af den slags 'barnlige' og grimme følelser. Men Rikke er med til at legalisere dem og gøre det helt normalt.

Den følsomme styrke

Stine Høeg beskriver sig selv som en, der altid har været meget følsom, og da hendes mor for fire år siden blev kræftsyg, græd Stine Høeg hver dag. Ved et tilfælde stødte hun ind i Rikke Collin i det digitale univers.

- At lytte til Rikke har forandret min måde at

være med mine følelser på. Tidligere tog mine følelser over, og det var et stort virvar, der rev mig rundt. I dag har jeg fået kontrol over og bevidsthed om mine følelser. Jeg lader jeg mig selv være i dem, og det betyder, at jeg kan føle mig helt rensset bagefter, siger Stine Høeg.

Ingen psykolog-regning

Mens andre i Stine Høegs tilfælde ville have søgt mod professionel behandling, så har hun fundet sin mentale balance ved at lytte til den personlige beretning.

- Jeg kunne have betalt penge for at gå til psykolog, men for mig er det her perfekt, siger Stine Høeg, der også opfordrer sine veninder til at følge Tårekanalen.

- Selv om jeg ikke kender Rikke og hendes gæst, så føler jeg en stor forbundethed med hende. Når hun lægger noget op på Instagram, er det også ofte med en invitation til at kommentere, og her føler jeg mig oprigtig inviteret.

Foto: Emil Ryge Christoffersen

Frivillighedsprojekt vinder på fællesskab

Tætte relationer og fælles udviklingsdage er nøgleordene, når unge i forløb hos Den Sociale Udviklingsfond skal fungere som frivillige ressourcepersoner for andre unge.

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

– Det tog en del af ansvarsfølelsen væk, at jeg ikke var alene. Jeg havde hele tiden Martha, som kunne tage mig lidt i hånden, når jeg kom i tvivl, og som jeg hele tiden kunne gribe ud efter.

Ordene kommer fra Kira, som i midten af september indtager scenen på Hotel Severin i Middelfart, hvor Den Sociale Udviklingsfond (SUF) afholder personale dag. Ikke en helt almindelig en af slagsen. På grund af corona bliver personale dagen transmitteret via Skype til samtlige af SUF's 27 afdelinger rundt om i landet.

Men Kira går klart igennem. Hun taler om erfaringerne fra det frivillighedsprojekt, hun gennem de seneste to år har været en del af. Et frivillighedsprojekt, der er blevet til i et samarbejde mellem SUF og Center for Frivilligt Socialt Arbejde, og hvor unge bliver uddannet som frivillige ressourcepersoner for andre unge i sårbare livssituationer.

Kira lægger ikke skjul på, at det for hende har været afgørende, at en væsentlig del af projektet har bestået af workshops og udviklingsdage for de involverede.

– Fællesskabet i projektet har været vigtigt, fordi det var her, at vi fik sat ord på den tvivl, som fulgte med. Det hele var jo nyt for os. For mig har det

været et læringsfællesskab – både mellem socialkonsulenterne og de frivillige – hvor de sædvanlige roller og rammer blev erstattet med et ligeværdigt forhold, og hvor samtlige deltageres viden blev anerkendt som vigtig, siger Kira, der dog i begyndelsen var personligt nervøs for, om hun overhovedet havde noget relevant at byde ind med som frivillig for en anden ung.

– Det var ikke så meget forventningerne fra de andre, jeg var bekymret for. Det var snarere de forventninger, jeg havde til mig selv.

Gennem møderne med andre deltagere fik Kira for alvor øjnene op for, at hun i kraft af sin baggrund som tidligere indskrevet i SUF havde noget ganske særligt at byde ind med.

– Dét, at jeg havde en baggrund, som den unge måske kunne spejle sig i, gjorde, at usikkerheden forsvandt lige så stille. Og det var noget af det, som vi talte meget om, når vi havde fælles dage i projektet.

Fælles udebane

Kira er ikke alene på scenen på denne usædvanlige personale dag i Middelfart. Hun er i selskab med SUF's regionsdirektør Margrethe Langer og Martha Andreassen, socialkonsulent hos SUF Eremitterne og kontaktperson for Kira. Martha Andreassen er ikke i tvivl om, at frivillighedsprojektet har vundet

” *For mig har det været en vild oplevelse at komme i kontakt med den Kira, som var indskrevet i SUF for elleve år siden, og på den måde har projektet været en øjenåbner for, hvor meget jeg har udviklet mig siden. Det har været meget meningsfuldt for mig.*

Kira, tidligere indskrevet i SUF

på det stærke fokus på fællesskab, der samtidig har banet vej for, at deltagerne kunne træde ud af deres vantte roller.

– Rolleskiftet er både sundt og lærerigt for alle. At kunne sidde i et klasselokale sammen med de unge og modtage læring har virkelig været interessant.

Hvis der samtidig er noget, som har kendetegnet fællesskabet i frivillighedsprojektet, så er det ifølge Margrethe Langer, at alle har stået med en stor uvisshed.

– Noget af det, som vi har været fælles om, er, at ingen har kunnet sige, hvordan det her projekt ville gå, hvilket selvsagt har været ledsaget af en masse bekymringer.

Margrethe Langer fremhæver i den sammenhæng, at dem, som har haft de største bekymringer, ikke har været de frivillige unge, men derimod de fagprofessionelle socialkonsulenter. En pointe, der vækker genklang hos Martha Andreassen:

– Hvad nu, hvis den unge og frivillige blev kærester? Hvad nu, hvis de ikke kunne finde ud af sætte grænser? Hvad nu, hvis de trak hinanden ned? Der var en masse ubekendte faktorer, vi skulle forholde os til, men det er blevet løst undervejs.

Margrethe Langer fortsætter:

– Projektet har været en udebane for os alle – også socialkonsulenterne – og det har samtidig været båret af et stort personligt engagement

Et nyt fælles rum

Regionsdirektøren pointerer, at der i et kommende frivillighedsprojekt skal gives endnu større plads til fællesskabet om bekymringerne.

– Hvis der er noget, vi har lært gennem de sidste to år, så er det, at bekymringerne om, hvorvidt de unge kan klare det, skal adresseres. Her skal vi gøre os umage med at skabe et fælles rum, hvor vi anerkender, at bekymringerne er der, og at vi er nødt til at tale om dem.

Ét ligger fast, understreger Margrethe Langer, og det er, at frivilligheden er kommet for at blive i fremtidens sociale indsats i SUF.

– Projektet har vist, at det er helt oplagt at tænke frivillige ind om en del af organisationen og det tværfaglige samarbejde, fordi de frivillige unge kommer med nogle ressourcer, som er helt uvurderlige, siger Margrethe Langer.

Samtidig betoner Martha Andreassen, at der er noget ved selve frivilligheden, som er interessant, fordi den tuner opmærksomheden ind på, hvorfor et menneske gør noget af lyst.

– Frivillighedsprojektet har vist en helt ny læringsplatform, hvor de frivillige har kunnet bruge deres erfaringer, så de både blev klogere på sig selv og samtidig hjalp nogle andre, siger Martha Andreassen.

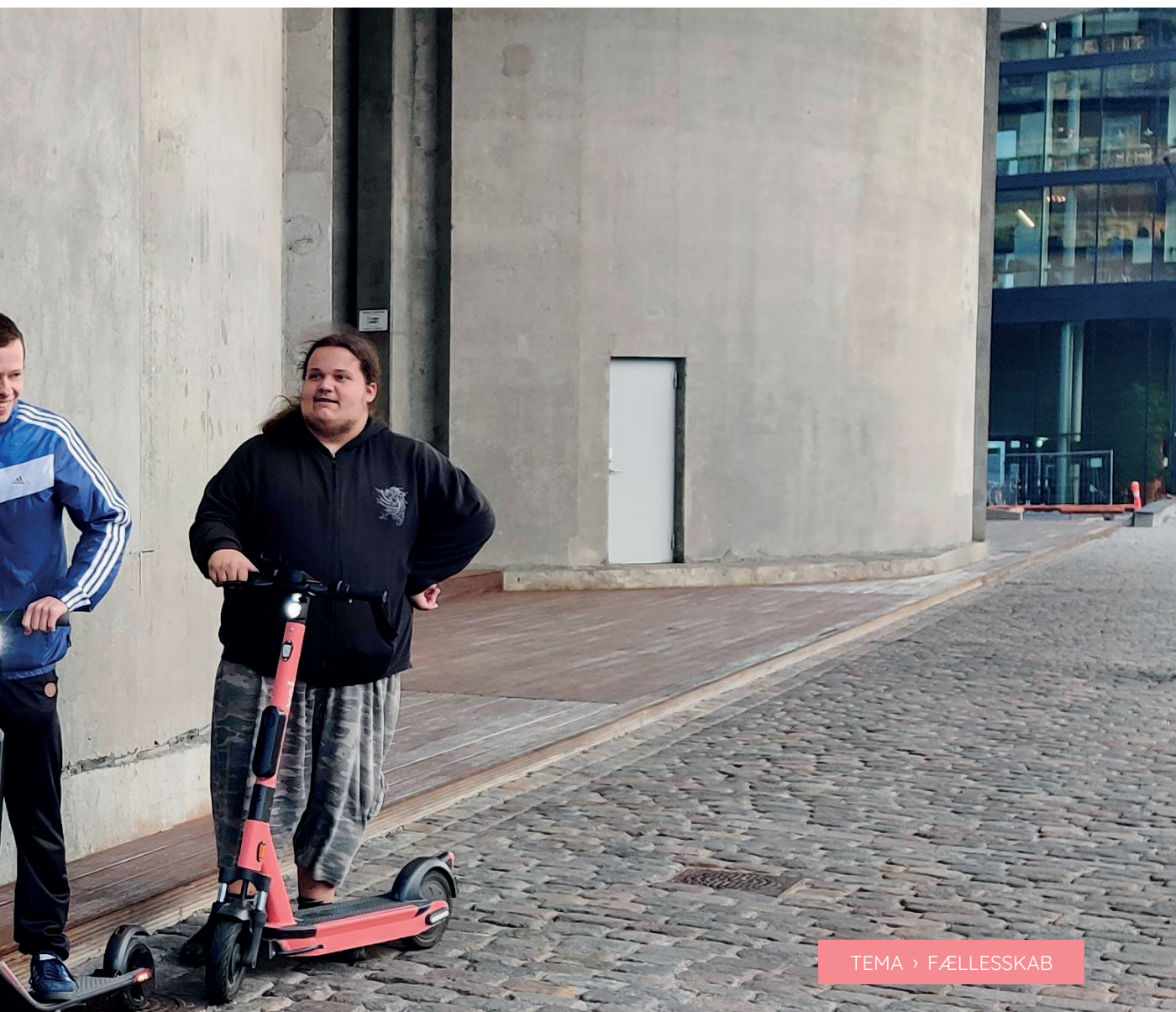
Kira er enig:

– For mig har det været en vild oplevelse at komme i kontakt med den Kira, som var indskrevet i SUF for elleve år siden, og på den måde har projektet været en øjenåbner for, hvor meget jeg har udviklet mig siden. Det har været meget meningsfuldt for mig.

SUF-frivillig

SUF-frivillig er et landsdækkende 2-årigt projekt, hvor unge, der enten har afsluttet eller har været på vej ud af et forløb hos SUF, er blevet tilknyttet andre indskrevne unge som ressourcepersoner. Der er tale om en kombineret uddannelse og mentorordning, hvor såvel den unge frivillige som den indskrevne unge opnår styrkede sociale kompetencer. Projektet blev officielt afsluttet i sensommeren 2020, men forventes at fortsætte i en ny form.

TEMA › FÆLLESSKAB

De ruller ud med socialt samvær og god afstand

FÆLLESSKAB: BOAS Tegholmen har hen over de seneste måneder lanceret projekt **Move**, hvor unge med autisme finder fælles glæde i ugentlige aftenture på elektriske løbehjul. – Turene har været en øjenåbner for, hvordan man kan lave eksponeringsøvelser på en helt anden måde, lyder det fra en af initiativtagerne

Move

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

Er man ung med autisme, kan det føles umuligt at sætte sig ind i en bus eller et andet offentligt transportmiddel for at komme fra a til b. Det påtvungne samvær med fremmede mennesker, der kommer for tæt på den personlige intimsfære kombineret med for mange sanseindtryk, medfører i mange tilfælde både stress og angst hos den unge. Samtidig er cyklen eller benene ofte ikke et alternativ som transportmiddel, da fysikken og motorikken for unge med autisme sjældent er til længere cykel- eller gåture. Konsekvensen bliver derfor nemt, at de unge vælger at isolere sig.

Nu har dét, der startede som en spontan idé, vist sig at rumme et langt større potentiale, end nogen havde kunnet forudse. Idéen hedder elektriske løbehjul.

– For unge, som helst vil være sig selv i det offentlige rum, er elektriske løbehjul et fremragende pædagogisk eksponeringsredskab. Tilfredsstillelsen ved at køre på løbehjul vinder over ubehaget ved at være ude, og derved får de unge brudt deres stærke trang til isolation – men uden, at det sker på bekostning af deres behov for personlig afstand, siger Mathias Stærk, socialkonsulent hos BOAS Tegholmen i København, der er et botilbud til unge med Autisme Spektrum Forstyrrelse.

Cool tur til ismejeriet

Han er en af initiativtagerne til det, der nu officielt har fået navnet Move. Et projekt, der startede som en tilfældighed, og hvor det i første omgang drejede sig om at styrke det sociale sammenhold omkring fælleslokalerne på Nordre Teglkaj.

– Tidligere på året arrangerede vi nogle aftenure, hvor to aftenvagter sammen med 4-7 unge kørte på elektriske løbehjul fra vores hovedadresse til det lokale ismejeri på Amager. Vi kunne ret hurtigt se, at det var noget, der fangede de unge, fordi de syntes, det var cool med løbehjulene, og det var langt mere tillokkende end en almindelig gåtur. Samtidig var det tydeligt, at de fælles ture indeholdt nogle socialfaglige muligheder, siger Mathias Stærk og uddyber:

– Ét er selvfølgelig den rent sociale dimension, hvor

de unge er sammen om et "fælles tredje" – men med afstand. Derudover er der den dimension, der handler om, at de unge kommer længere væk hjemmefra, end de normalt ville, og de får lejlighed til at udforske lokalområdet. Endelig er løbehjulene en god motorisk træning, da flere af de unge har udfordringer med deres fysik og balanceevne, fortæller Mathias Stærk, der oplyser, at løbehjulene også bliver brugt til eksempelvis lægebesøg eller møder i jobcenteret.

Baghjul til corona

Projekt Move er blevet til midt i en corona-tid, som dikterer afstand og fysisk udfoldelse, der begrænser smitterisici. Spørger man afdelingsleder i BOAS Tegholmen, Jakob Nørlev, lever Move op til begge dele.

– Dét, som er så fantastisk ved de elektriske løbehjul, er netop, at vi kan være ude og i bevægelse, men med god afstand mellem hinanden, siger han.

BOAS Tegholmen har gennem Udviklingspuljen i Den Sociale Udviklingsfond fået en bevilling til køb af seks elektriske løbehjul samt det fornødne beskyttelsesudstyr. Dermed slipper de unge fremover for at skulle finde og booke ledige løbehjul ved hjælp af en app. En vigtig socialfaglig dimension, påpeger Jakob Nørlev.

– Noget af det, som kendetegner vores gruppe unge, er, at de gerne vil have struktur og klar besked. Nu ved de, at løbehjulene altid står klar, og i stedet for at bekymre sig om, hvorvidt de kan finde et løbehjul, kan de koncentrere sig om den næste tur, de skal på, siger Jakob Nørlev, der føler sig overbevist om, at det fulde potentiale for de elektriske løbehjul så langt fra er indfriet endnu.

– Løbehjulene udgør en træningsarena, hvor de unge sammen får trænet en masse, men uden at de er bevidste om, at de træner på flere niveauer. Turene har været en øjenåbner for, hvordan man i fællesskab kan lave eksponeringsøvelser på en helt anden måde, slutter han.

Move er et projekt, hvor unge med Autisme Spektrum Forstyrrelse samt to socialkonsulenter er sammen om at køre på elektriske løbehjul. Turene arrangeres som ugentlige aftenudflugter fra BOAS Teghlolmen med henblik på at udforske lokalområdet og styrke sammenholdet om fælleslokalerne på Nordre Teglkaj i København. Projekt Move er støttet af Udviklingspuljen under Den Sociale Udviklingsfond. På sigt er der meningen, at projektet rulles ud til flere SUF-afdelinger.

”Det er rigtig sjovt – altså når man ikke lige vælter...”

For flere af de unge fra BOAS Teghlolmen er elektriske løbehjul på rekordtid blevet en uundværlig del af deres indbyrdes fællesskab og mulighed for aktiv udfoldelse

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

Elektriske løbehjul med navne som ”Hurtige Hans”, ”Crazy Taxi” og ”Pegasus” er på ingen tid blevet det helt store hit blandt en gruppe unge hos BOAS Teghlolmen i København. Og nøjagtig som socialkonsulenterne ser et stort udviklingspotentiale i de ugentlige aftenture på løbehjulene, så har de unge også selv øje for mulighederne.

- Det er rigtig sjovt – altså når man ikke lige vælter, kommer det bramfrit fra én af de unge, mens en anden fremhæver værdien ved at kunne komme længere væk hjemmefra, og en tredje peger på det motoriske udbytte:
- Når jeg kører på et elektrisk løbehjul, får jeg trænet min balance.

Andre af de unge fortæller, at de nu selv har investeret i deres egne elektriske løbehjul.

- Fordi jeg også gerne vil bruge det, når jeg ikke er sammen med BOAS, forklarer en af de unge.

Det er dog ikke mindst glæden ved at være med på en fælles tur, hvor der på forhånd er sat et klart mål, som er i højsædet blandt de unge løbehjulsentusiaster fra BOAS Teghlolmen.

- Altså jeg vil jo altid gerne med på en istur, men hvis vi skal med bus, cykle eller gå, så bliver jeg hjemme, slutter en af de faste deltagere.

TEMA > FÆLLESSKAB

Tabuet om psykisk sygdom gør stadig ondt

PROFILEREN: Forfatteren Peter Øvig måtte gøre op med alle sine fordomme om psykiatrien, da en indlæggelse på den lukkede afdeling og behandling med elektrochok reddede ham ud af en dyb psykotisk depression.

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

Der går ikke en dag, uden at forfatteren Peter Øvig bliver konfronteret med bogen *Min mor var besat*, som han udsendte i 2019, og som dels handler om hans mors psykiske sygdom, dels om hans eget psykiske sammenbrud, der endte med indlæggelse på den lukkede psykiatriske afdeling på Rigshospitalet og syv elektrochok. Mails fra læsere, der genkender smerten og fortællingerne, minder dagligt forfatteren om, at netop denne bog formentlig er hans vigtigste til dato.

– Det er en bog, som rører folk personligt, og det skyldes i høj grad, at tabuet om psykisk sygdom stadig gør ondt, siger Peter Øvig, der især er kendt for sine dokumentariske bestsellere om *Blekingegadebanden*, *hippierne* og *bz-bevægelsen*.

– Psykiatrien lider fortsat under, at mange mennesker tror, at den ikke kan hjælpe, og at psykiaterne næsten skulle have et bevidst, onskabsfuldt ønske om at gøre folk dårligere. Antipsykiatrien lever i bedste velgående, hvilket ganske givet hænger sammen med, at alle mennesker grundlæggende er rædselsslagne for at blive indlagt på en psykiatrisk afdeling. Det er det ultimative kontroltab. Vi har alle set film, hvor folk bliver slæbt afsted og låst inde på psykiatriske hospitaler. Det rammer en eksistentiel angst, som drejer sig om at miste besindelsen og blive sindssyg. Den angst er kæmpestor, og jeg tror, at der ud af den angst er vokset den forestilling, at det må være psykiaterne, der er noget i vejen med.

Sorteste depression

Det er noget af en rejse, som en af landets mest anerkendte forfattere har været ude på, og da jeg

sætter kursen mod Peter Øvigs hjem i Gentofte, er det med yderpolerne noteret på blokken. Den ene stammer fra den Facebook-opdatering, som han lavede, da han i marts 2018 blev udskrevet fra den lukkede afdeling efter fire ugers indlæggelse og elektrochokbehandling for en psykotisk depression:

”I dag kan jeg fortælle, at jeg i løbet af ikke meget mere end to ugers ETC-behandling på nærmest mirakuløs vis bevægede mig ud af den sorteste depression.”

Den anden yderpol er et personligt erindringsbillede, der går tilbage til min egen tidlige ungdom, hvor jeg var så heldig at møde forfatteren. Under en fødselsdagsfest hos min farmor i midten af 1980’erne var en ung, beruset Peter Øvig i heftig diskussion med min mindst lige så berusede far. Emnet for diskussionen var psykiatrien, som den unge Øvig dengang var en arg modstander af, mens min far – hvis egen far havde været psykiater på Statshospitalet i Viborg – forsvarede psykiaterne med hud og hår.

Peter Øvig kan i dag ikke huske diskussionen dengang for mere end 30 år siden, men han kan så nemt som ingenting genkalde sig sit oprindelige syn på psykiatrien.

– Jeg voksede op i en tid, hvor antipsykiatrien slog voldsomt igennem, og jeg hørte til dem, der opfattede psykiatrien som et sted, hvor man mishandlede og stigmatiserede syge mennesker, siger Peter Øvig, alt imens han skænker kaffe ved det store

” *Jeg hørte til dem, der opfattede psykiatrien som et sted, hvor man mishandlede og stigmatiserede syge mennesker.*

Peter Øvig

køkkenbord i hjemmet i Gentofte. Han er, som man også kender ham i offentligheden, rolig og samtidig intens i blikket – og i dag med det indre mørke på afstand.

Sindssyge orakler

For at forstå den tabuisering, som forfatteren mener stadig kendetegner psykisk sygdom, tager Peter Øvig os med tilbage til den tid, hvor han selv udviklede sin oprindelige modstand mod psykiatrien. En afgørende faktor var hans mor, der led af svær depression, og som fra han var ganske lille blev indlagt gentagne gange på psykiatrisk hospital, hvor hun fik elektrochok.

– Når min mor fortalte om den psykiatriske verden, var den altid forbundet med noget uhyggeligt og hemmeligt, som der ikke kunne siges noget som helst positivt om. Jeg voksede op i den tro, at psykiaterne blot forsynede min mor med piller og gav hende de elektrochok, som hun selv mente havde ødelagt hendes hukommelse. I dag ved vi, at det sandsynligvis var hendes depressioner, som ødelagde hendes evne til at huske.

Den anden faktor var de stærkt venstreorienterede miljøer, som Peter Øvig blev en del af i årene omkring 1980, og som i den grad vendte sig mod psykiatrien.

– Marxisterne opfattede psykiatrien som en del af det kapitalistiske undertrykkelsesapparat, mens hippierne så de sindssyge som en form for orakler. De psykisk syge var næsten at regne for en slags helte, der repræsenterede den 'sunde' reaktion på

et sygt samfund. Indstillingen var, at sådanne mennesker kunne det borgerlige samfund ikke rumme, og derfor måtte de uskadelliggøres ved at blive buret inde på de psykiatriske hospitaler.

En genial PR-film

I den sammenhæng skal betydningen af den ikoniske film *Gøgereden* fra 1975 ikke underkendes, pointerer Peter Øvig. Filmen, der har Jack Nicholson i hovedrollen, viser et voldsomt skræmmebillede af psykiatrien og ikke mindst brugen af elektrochok.

– *Gøgereden* var en genial PR-film for hele antipsykiatrien, og den var i høj grad også med til at forme mine egne synspunkter, fortæller Peter Øvig, der i forbindelse med sin journalistuddannelse valgte at skrive hovedopgave om netop psykiatrien. Opgaven blev fulgt op af bogen *Er du da sindssyg* (1987), der tegnede et alt andet end positivt billede af hele det psykiatriske system. Peter Øvig husker den følelse, han havde, da han sammen med sin medforfatter, Ina Kjøgx Pedersen, skulle interviewe Tom Bolwig, som var professor, overlæge, dr. med. og leder af Rigshospitalets psykiatriske afdeling.

– Vi syntes, at vi 'fik ham', da han slog fast, at det kun var de biologiske metoder, som virkede overfor alvorlige psykiske lidelser. Vi hørte det som en indrømmelse, men i dag kan jeg se, at det jo rent faktisk var det, manden mente, og at der var en grund til, at han mente det.

Angst og vanvittig

At Peter Øvig skulle nå frem til den erkendelse, hav-

Peter Øvig

Peter Øvig (f. 1961) er forfatter og journalist med ansættelser på bl.a. månedsbladet Press, Information og Weekendavisen. Han har desuden skrevet besættelsesbøgerne *Efter drabet* (2001) og *Birkedal* (2004), der blev belønnet med Rosenkjærprisen, BG Bank-prisen og Det Gyldne Bogmærke. Det store gennembrud fik Peter Øvig med bøgerne om *Blekingegadebanden* (2007-2008), der indbragte ham Cavlingprisen. Peter Øvig står også bag bøgerne *Hippie 1-2* (2011-2012) samt *BZ* (2014).

” *Jeg havde en oplevelse af, at når folk kommunikerede med mig, så var det kun fem procent, de talte med, mens de resterende 95 procent var rygende angst og vanvittig.*

Peter Øvig

de han ikke den fjerneste anelse om, da han mod slutningen af 2016 tog hul på det bogprojekt, der for altid skulle vende op og ned på hans tilværelse. Hans mor var netop død, hvilket Peter Øvig oplevede som en stor lettelse. Hendes liv som psykisk syg havde grebet voldsomt ind i hans eget liv, og han havde gennem næsten 30 år gået til psykoterapi for blandt andet at bearbejde de traumer, hun havde forvoldt.

Ikke desto mindre besluttede Peter Øvig samme dag, som hans mor døde at fortælle hendes historie i en bog. Titlen lå fast: Min mor var besat. Med sin vanlige tilgang til det dokumentariske arbejde tog han hul på at kigge i gamle lægejournaler og interviewe de mennesker, som havde kendt og taget sig af hans mor. Det lignede den researchproces, Peter Øvig kendte fra sine andre bøger. Men noget skete undervejs.

– Det var som om, at min mors dæmoner langsomt krøb ind i mig i form af angst og en stadig dybere depression, fortæller han.

Det var ikke første gang, at forfatteren oplevede en depression, og han konsulterede som så mange gange før forskellige terapeuter, samtidig med at han fortsatte med at arbejde. En stakket frist. I oktober 2017 blev Peter Øvig sygemeldt.

– Jeg havde en oplevelse af, at når folk kommunikerede med mig, så var det kun fem procent, de talte med, mens de resterende 95 procent var rygende angst og vanvittig.

Nu skal jeg zombieficeres

I januar 2018 stod det klart for Peter Øvigs nærmeste, at situationen var ude af kontrol. Hans bedste ven Mos traf beslutningen og allierede sig med Peter Øvigs kæreste Janne samt et par gode venner, og de insisterede på, at han skulle indlægges på psy-

kiatrisk afdeling på Rigshospitalet. Det var han på ingen måde indstillet på.

– Da jeg fik at vide, at jeg skulle afsted næste dag, havde jeg det ganske forfærdeligt og sov ikke om natten. Jeg havde alle de værste forestillinger, og jeg tænkte, at 'nu skal jeg zombieficeres' – ligesom Jack Nicholson ender med at blive det i Gøgereden. Det var den værste dag i mit liv.

Trods al sin modvilje blev Peter Øvig indlagt på intensiv psykiatrisk afdeling 6112 på Rigshospitalet. – Jeg troede, at min kæreste havde fundet en anden mand, og at de sammen ville stjæle alle mine midler. Jeg ville ikke tale med hende, og jeg udviklede samtidig en vrangforestilling om, at et par af de andre patienter på afdelingen ville mig noget ondt, og at de ville bortføre mine børn. Det var angsten, som havde flyttet sig ud i paranoia, og som blev forstærket af, at jeg ikke havde sovet i flere uger.

Peter Øvig fik som det første ordineret stærk anti-psykotisk medicin, og derudover blev der placeret en fast vagt, som sad på en stol i døråbningen og overvågede ham 24 timer i døgnet, også når han sov. For første gang i flere uger oplevede han glimt af ro og fik sovet.

Patienten glæder sig til at komme hjem

Men oplevelsen af ro blev snart erstattet af ren- dyrket rædsel, da psykiaterne introducerede elektrochok som eneste behandlingsmulighed. Peter Øvig var helt og aldeles afvisende, og han frygtede blandt andet, at han skulle miste evnen til at skrive. Rædslen over behandlingen blev ikke bedre af, at han overværede en kvinde blive kørt til elektrochok, mens hun lå fastspændt i sin seng.

– Hun råbte og skreg, at hun ikke ville have flere elektrochok, siger Peter Øvig, der aftenen før den

forestående skrækbehandling ringede til sin søster for at sige farvel.

– Jeg var sikker på, at man aldrig ville være i stand til at tale med mig igen.

I første omgang fik Peter Øvig tre elektrochok, men han kunne ikke umiddelbart mærke, at det havde nogen effekt. Det kunne hans nærmeste pårørende til gengæld. Kæresten Janne registrerede, at han gerne ville tale med hende igen, og i lægejournalen blev det noteret, at "patienten glæder sig til at komme hjem og få en kop kaffe."

Forbandelsen er hævet

Først efter syv elektrochok gik det op for Peter Øvig, at han var på vej til at blive rask. En oplevelse, som i dag står mejslet ind i hans hukommelse.

– For første gang siden min indlæggelse havde jeg fået lov til at gå en tur i Fælledparken. Det var en lys vinterdag. Jeg kiggede op i den blå himmel og ned ad mig selv og tænkte 'det er væk – forbandelsen er hævet!' Selvom jeg selvfølgelig var meget sårbar og bange for, at den dæmon, som havde forladt mig, skulle komme igen, så havde jeg pludselig en følelse af, at jeg var rask og normal.

Nogen tid senere blev Peter Øvig udskrevet, og han lavede efterfølgende sin opdatering på Facebook, der mest af alt var tænkt som en faktuel orientering.

– Da jeg meldte ud på Facebook, at jeg havde været indlagt, havde det slet ikke strejft mig, at det kunne vække opmærksomhed. Jeg havde ærlig talt ikke overvejet ét sekund, at nogen ville interessere sig for det. Men jeg blev væltet bagover af alverdens henvendelser, og det tog yderligere fart, da jeg fik færdiggjort bogen om min mor og min egen historie.

Førsteklassesbehandling

I dag er det vigtigt for Peter Øvig at få fortalt sin historie om oplevelsen af psykiatrien.

– Det er blevet et hjertepunkt for mig at få udbredt, at psykiatrien kan helbrede forfærdelige psykiske lidelser. Jeg blev mirakuløst helbredt og fik en førsteklassesbehandling, hvad enten det var SOSU-assistenten eller overlægen, som tog sig af mig. Alligevel må vi konstatere, at fordommene om psykiatrien fortsat eksisterer, og det er en dårlig spiral, som desværre har den konsekvens, at det ikke er særlig attraktivt at blive ansat i psykiatrien, hvor der i forvejen er en katastrofal mangel på folk fra top til bund.

Samtidig går forfatteren i rette med den gamle romantiske forestilling om, at psykisk syge skulle besidde en særlig indsigt.

– Der er intet romantisk ved at være psykisk syg og indlagt. Jeg har selv prøvet det, og det er det værste, man kan opleve. Samtidig er vi nødt til at se i øjnene, at der er depressioner og psykiske lidelser, som ikke kan kureres med psykologbistand, motion og D-vitaminer. Når et menneske når til det punkt, hvor det ikke længere kan arbejde og er sat til af omfattende og vedvarende angst, så skal det menneske indlægges. Men det er vi vanvittig dårlige til at erkende, og vi tillader i stedet, at folk bliver mere og mere syge.

Peter Øvig peger i den sammenhæng på, at verdensorganisationen WHO forudser, at depression bliver den største sygdomsbyrde i verden i 2030.

– Hvor ville det være godt, hvis vi kunne nå frem til en fælles bevidsthed om, at der er et punkt, hvor det ikke længere hjælper at snakke med folk. Vi skal ikke være bange for at spærre vores kære inde, hvis de er syge.

Da Peter Øvig for godt to år siden lavede sin opdatering på Facebook, skrev han, at han var kommet ud af den "sorteste depression." I dag siger han:

– Jeg føler, at jeg er kommet hjem til mig selv. Men jeg ved samtidig ikke, om den rejse er helt slut endnu. Jeg er stadig i gang med at undersøge mit eget syn på psykiatrien.

” *Jeg føler, at jeg er kommet hjem til mig selv. Men jeg ved samtidig ikke, om den rejse er helt slut endnu. Jeg er stadig i gang med at undersøge mit eget syn på psykiatrien.*

Peter Øvig

Min mor var besat

Bogen *Min mor var besat* (2019) var oprindeligt tænkt som Peter Øvigs dokumentariske beretning om sin psykisk syge mor. Men under arbejdet med bogen blev forfatteren selv ramt af en svær psykotisk depression, og han måtte indlægges på en lukket psykiatrisk afdeling. Bogens sidste del bliver en udfoldelse af hans eget psykiske sammenbrud og efterfølgende indlæggelse.

Den sociale profil

I hvert nummer af SUF Magasinet indgår ”Den sociale profil”. Vi går tæt på et menneske, som taler indefra eller udefra på det sociale område, og som bidrager med debat og refleksion over det sociale område og mennesker i udsatte positioner. Du møder politikere, kunstnere, eksperter osv.

Nu skal de sikre digital inklusion i Danmark

IT-virksomheden Special Minds IT, hvis it-medarbejdere har autismeprofil, har sammen med virksomheden Inklusio vundet et stort EU-udbud hos Digitaliseringsstyrelsen. Nu skal de sikre, at offentlige hjemmesider er tilgængelige for alle uanset handicap.

Af Thorsten Asbjørn, journalist

Smilene har været ekstra store hos it-virksomheden Special Minds IT i Aarhus hen over efteråret. Virksomheden, der er en del af Den Social Udviklingsfond (SUF), og som har succes med at ansætte medarbejdere med autismeprofil, lykkedes nemlig med at vinde et 18 mio. kr. stort udbud hos Digitaliseringsstyrelsen.

Udbuddet er vundet sammen med konsulentvirksomheden Inklusio, og de to virksomheder skal over de kommende år stå for såkaldt "Monitorering af websteders og mobilapplikationers tilgængelighed".

- Det var den bedste løsning vurderet på de vægtede udbudskriterier - kvalitet, team, tidsplan og pris - som vi havde opstillet på forhånd, siger Susanne Duus, kontorchef i Digitaliseringsstyrelsen.

Ingen må hægtes af

I praksis betyder det, at Special Minds IT og Inklusio over de næste år skal teste, om offentlige hjemmesider lever op til webtilgængelighedsloven, som fra den 23. september i år omfatter alle offentlige myndigheder og offentligretlige organers websteder. Alle uanset syns- og hørebrevær, motoriske handicap eller læsevanskeligheder skal nemt kunne orientere sig på en hjemmeside uden at blive hægtet af.

- I et land som Danmark, hvor vi er så højt digitaliserede, er det ekstra vigtigt, at alle kan kommunikere med det offentlige via hjemmesider. Vi må

ikke hægte nogen af, og det betyder bl.a., at hjemmesiderne skal være læsbare og nemme at navigere rundt på, siger Susanne Duus og henviser til undersøgelser, der antyder, at op mod 15-20 procent af befolkningen i Danmark oplever vanskeligheder, når de besøger offentlige hjemmesider.

Det perfekte match

Stein Erik Skotkjerra, der er indehaver af Inklusio, er begejstret over, at han og Special Minds IT har fundet sammen om webtilgængeligheden.

- Jeg har arbejdet med det her felt i mange år, og mens jeg er meget på det strategiske niveau, er det ideelt med IT-konsulenterne fra Special Minds som de udførende, siger Stein Erik Skotkjerra, der selv er blind og peger på de specialiserede evner, der følger med at have autismeprofil.

- De har unikke kompetencer i forhold til at genkende mønstre og se mønsterbrud. Derudover formår de at arbejde systematisk og kommer ikke til at kede sig med gentagende rutiner. De evner er fantastiske i forhold til at gennemgå hjemmesider og finde de steder, hvor der er problemer, fremhæver Inklusio-chefen.

Han tester på livet løs

Jens Peter Pedersen er en af de IT-konsulenter, som nu er godt i gang med at teste hjemmesider og se om for eksempel overskriftstrukturen er klar, om links er nemme at se, om læserækkefølgen er korrekt og om kontrastkravene for grafik er overholdt.

” *I et land som Danmark, hvor vi er så højt digitaliserede, er det ekstra vigtigt, at alle kan kommunikere med det offentlige via hjemmesider.*

Susanne Duus,
kontorchef i Digitaliseringsstyrelsen

Foto: Digitaliseringsstyrelsen.

Fakta om udbuddet og kontrakten:

Kontrakten mellem Digitaliseringsstyrelsen og Special Minds IT og Inklusio har en samlet værdi på 18 mio. kr. og en tidsramme frem til 31. december 2023. Digitaliseringsstyrelsen valgte Special Minds IT og Inklusio til løsning af opgaven, da de blandt de seks afgivne tilbud præsenterede den bedste samlede kvalitet vurderet på de vægtede udbudskriterier kvalitet, team, tidsplan og pris.

- Jeg nyder at være med til at gøre den viden, som vi hele tiden bruger på nettet tilgængelig for alle. De fleste tror, at det bare er blinde og døve, men alle har gavn af, at hjemmesider er opbygget logisk og overskueligt, siger Jens Peter Pedersen, der er certificeret Trusted Tester til netop test af webtilgængelighed.

Sideløbende med at Special Minds IT og Inklusio løser opgaver for Digitaliseringsstyrelsen, hjælper de både private og offentlige virksomheder med webtilgængelighed, så de undgår at tabe kunder og brugere.

Om Special Minds IT

Special Minds IT er en socialøkonomisk IT-virksomhed, som er en del af Den Sociale Udviklingsfond. Special Minds IT hjælper bl.a. virksomheder med digitalisering, journalisering, test af software, dataanalyse, programmering og udvikling. Virksomheden ansætter hovedsageligt medarbejdere med autismeprofil. I dag er der 27 IT-konsulenter ansat og afdelinger i både Aarhus og Aalborg.

Læs mere på specialmindsit.dk

Bevidningsbøger skaber nyt narrativ for sårbare unge

SUF NORDSJÆLLAND: Udskrevne unge nyder godt af såkaldte bevidningsbøger, som gennem billeder og personlige tekster fastholder højdepunkterne i den unges udvikling

Af Peter Borberg, mag.art. & journalist

En såkaldt bevidningsbog fyldt med billeder, tekster og personlige hilsner a la "hvor er du sej – kom godt videre i dit liv!" Dét er, hvad de unge i dag får med i hånden, når de bliver udskrevet fra SUF Nordsjælland, som arbejder med unge med store emotionelle, sociale og psykiske vanskeligheder.

– Jeg elsker den bog, og jeg kigger stadig rigtig meget i den, siger Victoria, der er tidligere indskrevet i SUF Nordsjælland.

– Jeg blev meget rørt, da jeg skulle forlade SUF, hvor jeg havde været indskrevet i halvandet år, og hvor jeg skulle bygge mig selv op igen. Derfor betød det også meget, at jeg fik en bog med om alt det, jeg havde oplevet, tilføjer hun.

Og det er netop det, der er formålet med bevidningsbogen, fremhæver Thomas Gammelgaard, afdelingsleder, SUF Nordsjælland.

– Bevidningsbogen giver de unge mulighed for at gå tilbage og med glæde og stolthed mindes de succesoplevelser, som de har haft i den tid, hvor de var indskrevet hos os. Vi skriver om, hvordan vi har set den unge, og hvordan udviklingen har været. Det handler om at give nogle gode ord og erindringer med på vejen, som den unge til enhver tid kan finde frem og dvæle ved, siger han.

Forevigelse af historien

Det var socialkonsulent Pernille Tanghøje Christensen, som gennem sin interesse for fotografering, fik ideen til bevidningsbøgerne, der i dag er blevet en fast del af udskrivningsproceduren i SUF Nordsjælland.

– Jeg har altid syntes, at det var sjovt at fotografere, og i mit arbejde med de unge har jeg tit taget billeder, når vi har lavet noget sammen, som jeg har kunnet se, at den unge syntes var fedt eller blot har hygget sig med, fortæller Pernille Tanghøje Christensen, som efterfølgende har sendt billederne til de unge.

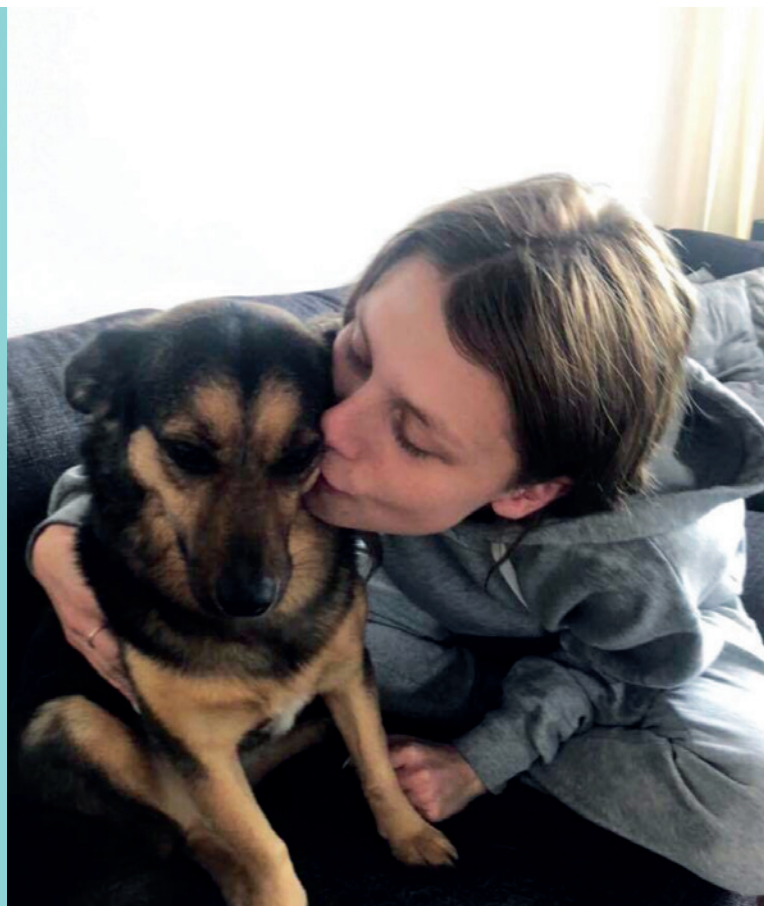
– De unge har ofte været udsat for gennemgribende omsorgssvigt eller haft det så vanskeligt, at de aldrig har fået samlet en positiv livsfortælling om dem selv. Jeg kunne derfor tydeligt mærke på de unge, at det var betydningsfuldt, at de fik billederne, så de havde noget håndgribeligt, der fortalte deres historie.

Farvel-hilsner

Den første bevidningsbog tog konkret form, da den tidligere nævnte Victoria skulle udskrives. Pernille Tanghøje Christensen, der havde været Victorias kontaktperson, kunne se, at der lå en masse bille-

Privatfotos.

Den narrative metode

Den narrative metode er udviklet af den australske socialarbejder og familierapeut Michael White i begyndelsen af 1980'erne. Den narrative metoder handler om de fortællinger, vi som mennesker har om os selv og vores liv. Formålet med metoden er at fremelske nye positive livshistorier og handlemuligheder.

der fra Victorias tid i SUF. Socialkonsulenten skrev en række korte tekster om Victorias forløb, og derudover fik Pernille Tanghøje Christensen nogle af de andre unge samt afdelingens øvrige socialkonsulenter til at skrive en personlig farvelhilsen. Alt sammen blev illustreret med masser af billeder, som Pernille Tanghøje Christensen understreger, er en særlig vigtig del af bevidningsbøgerne, der typisk er på mellem 30 – 40 sider.

– Vores unge er generelt meget nederlagsprægede, og her hjælper billederne dem med at kunne 'føle' de gode oplevelser, de har haft, én gang til. Billederne genskaber den gode oplevelse i deres hukommelse, forklarer Pernille Tanghøje Christensen og understreger, at det er det personlige og positive islæt, der adskiller bevidningsbogen fra de officielle statusrapporter, som også er en del af udskrivningen.

– Når vi skriver til kommunerne, kommer vi uundgåeligt også ind på den unges vanskeligheder og problematikker. Bevidningsbogen fastholder fokus på det positive, så det bliver helt klart for den unge, at der har fundet en positiv udvikling sted, og at det er den, som skal fastholdes og dyrkes.

En del af den narrative metode

Pernille Tanghøje Christensen nævner som eksempel en pige, som ved indskrivningen var meget tynd, men som ved udskrivningen havde fået sul på kroppen og tog sig ud som en sund ung kvinde.

– Udviklingen bliver meget tydelig, når man kan bladere gennem højdepunkterne i sin livshistorie, siger hun.

I dag er det blevet en del af den daglige praksis i den nordsjællandske SUF-afdeling at tænke i billeder og tekster, som kommer hele vejen omkring de unges forløb. Og i dét lys binder bevidningsbogen an til den narrative metode, som er et socialpædagogisk omdrejningspunkt i SUF Nordsjælland.

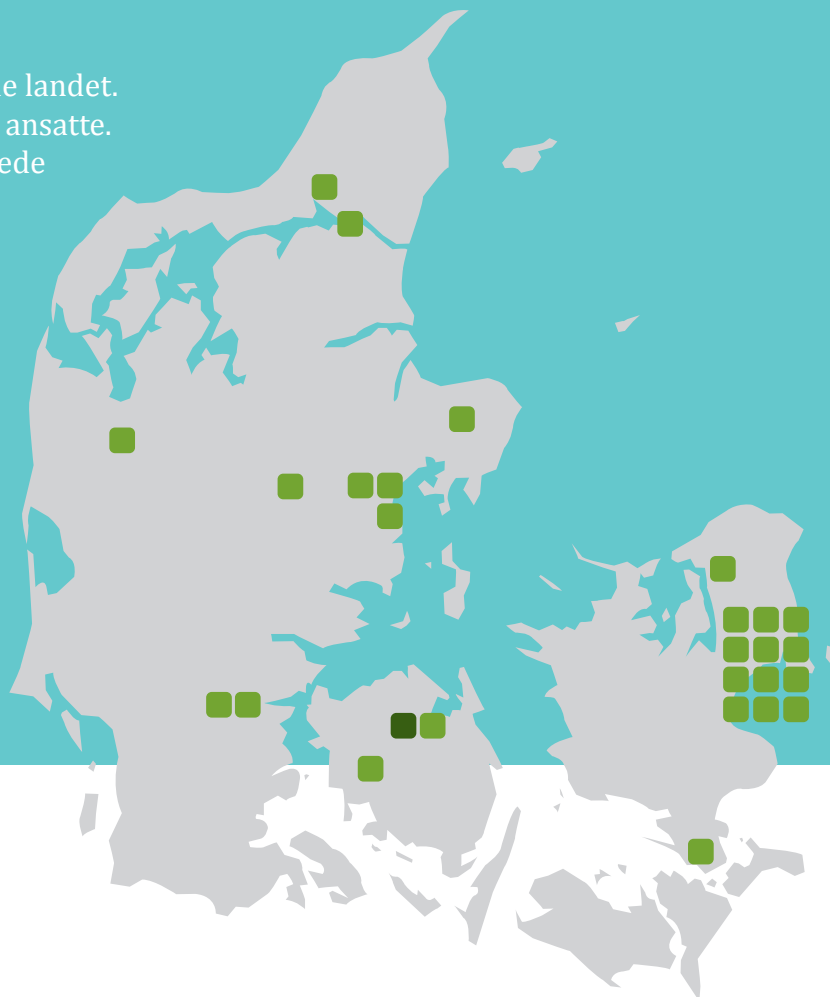
– De unge har typisk en meget negativ historie om sig selv, og de kan have svært ved at ændre på dén historie. Bevidning handler i den sammenhæng om at åbne den unges øjne for, at deres historie ikke kun er, sådan som de tror, men at det rent faktisk er muligt at ændre den ved at se sit liv i et nyt perspektiv, siger Thomas Gammelgaard.

DEN SOCIALE UDVIKLINGSFOND

Involverende og dokumenterede udviklingsforløb

- 27 selvstyrende afdelinger fordelt over hele landet.
- 300 specialiserede og fagligt velfunderede ansatte.
- Mere end 25 års erfaring med skræddersyede socialpædagogiske løsninger.

Læs mere på:
www.suf.dk

SUF MAGASINET

et gratis magasin med fokus på individuelle socialpædagogiske løsninger

SUF Magasinet giver dig et fagligt indblik i Den Sociale Udviklingsfonds arbejde. Vi sætter ord og billeder på de mennesker, der får gavn af vores skræddersyede løsninger. Og vi giver dig interviews og baggrund med de bedste eksperter inden for det socialpædagogiske område.

Send en mail med navn og adresse til magasin@suf.dk, så modtager du magasinet kvit og frit med posten.

DEN SOCIALE UDVIKLINGSFOND